

PC Varkens

DOCUMENTATIE opfrissingscursus Varkens gezond houden

Driedaagse heropfrissing van theoretische basis en praktische informatie

Torhout: woe 13, 20 en 27 jan '10
Sint-Niklaas : woe 20 en 27 jan en 3 feb '10
Bocholt: woe 27 jan en 3 en 10 feb '10

GEORGANISEERD DOOR: DE VLAAMSE OVERHEID, DEPARTEMENT LANDBOUW EN VISSERIJ, AFDELING DUURZAME LANDBOUWONTWIKKELING; HET TECHNISCH INSTITUUT SINT-ISIDORUS (SINT-NIKLAAS); HET VRIJ LAND- EN TUINBOUWINSTITUUT (TORHOUT); PVL (BOCHOLT) EN HET PRAKTIJKCENTRUM VARKENS

M.M.V.

&

Dierengezondheidszorg Vlaanderen vzw

PC Varkens

biotechnische
BROEDERSCHOOL

KHK
KATHOLIEKE
HOOGESCHOOL
KEMPEN

Programma

Dag 1: van 13 u tot 16 u 30

- Inleiding: Basisbegrippen en -principes aangaande gezondheid en ziekten bij varkens. Door Dominiek Maes, UGent.
- Voorkomen, belang en controle van ademhalingsaandoeningen bij varkens. Door Dominiek Maes, UGent.

Dag 2: van 13 u tot 17 u 00

- Spijsverteringsaandoeningen bij varkens. Door Frédéric Vangroenweghe, DGZ.
- Voorkomen en belang van kreupelheid en poot- en klauwaandoeningen bij zeugen in groepshuisvesting. Door Liesbet Pluym, UGent.
- Bezoek aan demonstratiestand DGZ: overzicht van de analyses en onderzoeken die DGZ aanbiedt.

Dag 3: van 13 u tot 16 u 30

- Vruchtbaarheidsproblemen bij zeugen. Door Ellen de Jong, UGent.
- Varkens gezond maken en houden in de praktijk. Door Michel Loicq, INVE.

Prof. Dr. Dominiek Maes werkte na zijn doctoraat aan de University of Minnesota (US). Later volgde hij de opleiding Gespecialiseerde Studies in de Dierlijke Productie (UGent) en werd hij Master of Science Herd Health and Epidemiology (Univ. Utrecht). Hij is sinds 2003 als docent verbonden aan de Vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde, Fac. Diergeneeskunde, UGent. Hij doceert bedrijfsbegeleiding, voortplanting en inwendige ziekten van het varken naast huisvesting van de huisdieren en veterinaire volksgezondheid in de primaire productie en verricht toegepast diergeneeskundig onderzoek in de varkenshouderij: ademhalingsproblemen, reproductie en productie, en zoönotisch belangrijke infecties.

Dr. Frédéric Vangroenweghe is dierenarts, specialisatie varkens/pluimvee/konijn sinds 1999. In 2004 behaalde hij het diploma van doctor in de diergeneeskundige wetenschappen en werd hij ook Master in Veterinary Public Health and Food Safety aan de Universiteit Gent. Sinds 2006 is hij werkzaam bij DGZ-Vlaanderen als dierenarts varkensgezondheidszorg en sinds 2008 leidt hij de afdeling gezondheidszorg varkens/pluimvee als coördinator. Hij is resident in de European College of Porcine Health Management.

Liesbet Pluym studeerde in 2009 af als dierenarts in de Optie Varken, Pluimvee en Konijn. Ze maakte haar scriptie over het voorkomen van klauwletsels en kreupelheid bij zeugen in groepshuisvesting en ontving daarvoor de IPVS prijs. Geboeid door het onderwerp doctoreert ze sinds dit jaar verder op kreupelheid bij zeugen.

Ellen de Jong is sinds 2008 in dienst als assistent op de vakgroep voortplanting, verloskunde en bedrijfsdiergeneeskunde. Naast het educatieve werk voor de studenten op de baan en in de kliniek, werkt ze aan haar doctoraat over vruchtbaarheid bij de zeugen, meer specifiek gericht naar het speenmanagement.

Michel Loicq is dierenarts sinds 1989 en in 2006 afgestudeerd als specialisatie vakdierenarts varkens met een scriptie die zich vooral richtte op de bioveiligheid van bedrijven, maar ook op het PRRS-vrij maken van KI-centra. Vanaf 1991 werkzaam als eerste-en tweedelijns praktijkdierenarts voor een voederfabrikant; waarbij veel aandacht besteed werd aan begeleiding van varkensbedrijven. Sinds 2005 vooral gericht op projectbegeleiding met als basis het bekomen en behouden van een hoge gezondheid. Sedert één jaar gebeurt de begeleiding in samenwerking met verschillende voederfabrikanten, hun vertegenwoordigers/dierenartsen en praktijkdierenartsen, voor kernvoederfabrikant INVE België.

Departement
Landbouw en Visserij

M.M.V.

&

Dierengezondheidszorg Vlaanderen vzw

PC Varkens

Praktijkcentra dierlijke productie

Om te komen tot een betere samenwerking en afstemming in het versnipperde landschap van het praktijkonderzoek en voorlichting in de dierlijke sector werden in 2007 op initiatief van de toenmalige minister-president 5 praktijkcentra in de dierlijke sector opgericht: de praktijkcentra rundvee, varkens, pluimvee, kleine herkauwers en bijen. Begin 2007 werd door verschillende actoren die in Vlaanderen bezig zijn met onderzoek en voorlichting in de dierlijke sector de intentieverklaring ondertekend voor de start van o.a. **het Praktijkcentrum Varkens** (zie ommezijde).

Deze praktijkcentra hebben tot doel een aanspreekpunt te worden voor praktijkkennis en het uitvoeren voor praktijkonderzoek in de dierlijke sector. Door samen te werken en de onderzoeksprogramma's op elkaar af te stemmen kunnen de aanwezige competenties, de bestaande infrastructuur en de voor handen zijnde onderzoeksbudgetten optimaal aangewend worden.

Deze praktijkcentra moeten gezien worden als een overlegplatform waarin de betrokken onderzoeks- en onderwijsinstellingen kunnen werken aan een grotere coördinatie van hun onderzoeksactiviteiten en aan een afstemming van hun communicatie naar de sectoren. Het is de Afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling (ADLO) die samen met het Instituut voor Landbouw en Visserij (ILVO) de coördinatie van deze praktijkcentra op zich neemt.

De werking berust momenteel op het samen organiseren van studiedagen en het indienen van demonstratieprojecten. Sinds eind 2007 komen ook enkele leden van de praktijkcentra in aanmerking om bij het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds steun aan te vragen bij investeringen. Op die manier zijn ze in staat de bestaande infrastructuur aan te passen aan de hedendaagse noden van praktijkonderzoek en demonstratie.

Volgende organisaties en personen zijn actief binnen het PraktijkCentrum Varkens:

Proef- en Vormingsinstituut Limburg (PVL) Kaulillerweg 3 3950 Bocholt	Luc Martens	pvl.bocholt@scarlet.be
Provinciaal Onderzoekscentrum voor Land- en Tuinbouw (POVLT) Ieperseweg 87 8800 Roeselare	Andre Calus	andre.calus@west-vlaanderen.be
Instituut voor Landbouw en Visserijonderzoek (ILVO) Scheldeweg 68 9090 Melle	Sam Millet	sam.millet@ilvo.vlaanderen.be
UGent- Agrivet Biocentrum Proefhoevestraat 18 9090 Melle	Aart De Kruif Lydia Bommelé	aart.dekruif@UGent.be lydia.bommele@UGent.be
UGent- faculteit Diergeneeskunde, Vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde Salisburylaan 133 9820 Merelbeke	Dominiek Maes	dominiek.maes@UGent.be
UGent- faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, Vakgroep Dierlijke Productie Proefhoevestraat 10 9090 Melle	Stefaan De Smet	stefaan.desmet@UGent.be
Zoötechnisch Centrum –KULeuven R&D Bijzondere Weg 12 3360 Lovenjoel	Rony Geers Bert Driessen	rony.geers@BIW.KULeuven.be
KUL- faculteit Bio-ingenieurswetenschappen Kasteelpark Arenberg 30 3001 Heverlee	Bruno Goddeeris	bruno.goddeeris@BIW.KULeuven.be
Katholieke Hogeschool der Kempen (KHK) / (KILTO) Kleinhoefstraat 4 2440 Geel	Jos Van Thielen Bert Driessen	jos.van.thielen@khk.be josvanthielen@skynet.be bert.driessen@khk.be
Hogeschool Gent, Departement Briotechnologische Wetenschappen, Landschapsbeheer en Landbouw, Vakgroep Dierlijke productie Voskenslaan 270 9000 Gent	Dirk Fremaut	dirk.fremaut@hogent.be
Vrij Land- en Tuinbouwinstituut (VLTi) Ruddervoordestraat 175 8820 Torhout	Willy Vandewalle Ward Lootens	willy.vandewalle@sint-rembert.be ward.lootens@sint-rembert.be
Technisch Instituut St Isidorus – LTC Waasland Weverstraat 23 9100 Sint-Niklaas	Raf Van Buynder	raf_vanbuynder@yahoo.com
Dierengezondheidszorg Vlaanderen (DGZ) Deinse Horsweg 1 9031 Drongen	Frédéric Vangroenweghe	frédéric.vangroenweghe@dgz.be

De Vereniging voor Varkenshouders vzw Maalte Business Center, Blok G, 6° verdieping 9051 Sint-Denijs-Westrem	-	info@veva.be
Boerenbond Diestsevest 40 3000 Leuven	Herman Vets	herman.vets@boerenbond.be
Algemeen Boerensyndicaat Hendrik Consciencestraat 53 a 8800 Roeselare	Paul Cerpentier	info@absvzw.be
Vlaams Agrarisch Centrum Ambachtsweg 20 9820 Merelbeke		vac@vacvzw.be
Vlaamse overheid – Departement Landbouw en Visserij- Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling Burgemeester Van Gansberghelaan 115a 9820 Merelbeke	Suzy Van Gansbeke	suzy.vangansbeke@lv.vlaanderen.be
Vlaamse overheid – Departement Landbouw en Visserij- Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling Ellipsgebouw Koning Albert II -laan 35 (bus 42) 1030 Brussel	Norbert Vettenburg	norbert.vettenburg@lv.vlaanderen.be
Vlaamse overheid – Departement Landbouw en Visserij- Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling Ellipsgebouw Koning Albert II -laan 35 (bus 42) 1030 Brussel	Stijn Windey	stijn.windey@lv.vlaanderen.be
PCBT Ieperseweg 87 8800 Rumbeke-Beitem	Lieven Delanote	povlt.pcbt@west-vlaanderen.be
KATHO Campus Roeselare Wilgenstraat 32 8800 Roeselare	Bruno Vandorpe Wim Vanhove	bruno.vandorpe@katho.be wim.vanhove@katho.be
Vlaams Varkensstamboek (VVS) Van Thorenburglaan 20 9860 Scheldewindeke	Jürgen Depuydt	Jurgen.depuydt@varkensstamboek.be

Basisbegrippen en –principes van gezondheid en ziekte bij varkens

Prof. D. Maes

Vakgroep Voortplanting, Verloskunde en
Bedrijfsdiergeneeskunde

UGent

Januari 2010

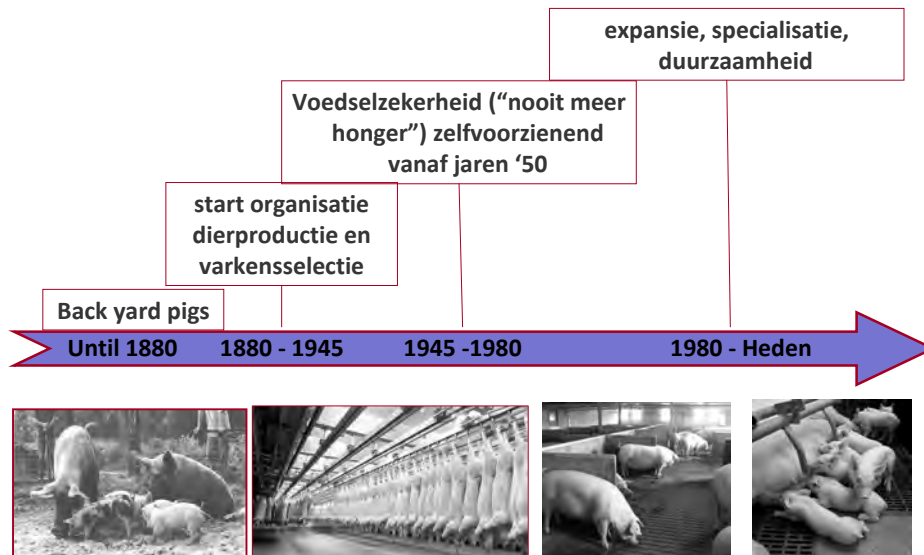
1

Inhoud presentatie

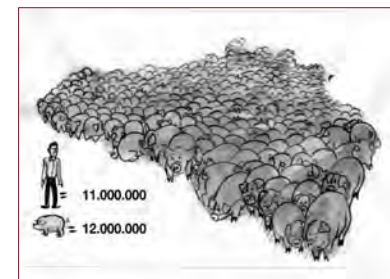
- Inleiding
- De verschillende orgaansystemen bij varkens
- Ziekteverwekkers en reactie van het dier
- Mogelijkheden tot behandeling en controle
- Conclusies

2

Ontwikkeling varkenshouderij België

De varkenshouderij in België

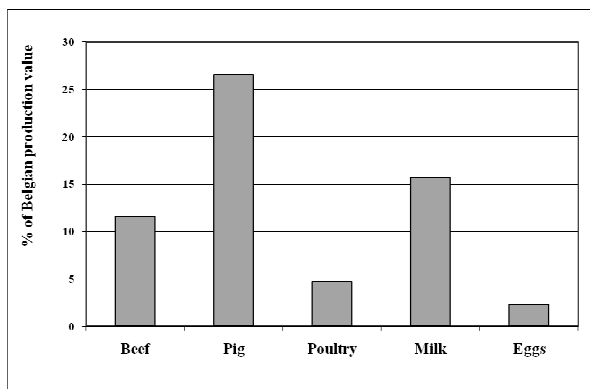
- Ong. 6000 bedrijven
- 4% van EU-27
- 6de grootste exporteur van de wereld

- Gesloten bedrijven of productiesystemen
- Gemiddeld 967 varkens per bedrijf

4

De varkenshouderij in België

- 50% export
- 60% van totale vleesproductie

5

Evolutie Belgische varkenshouderij 1997-2007

	1997	2007	Vershil
Aantal bedrijven	10100	6100	-40%
Aantal zeugen (*1000)	720	580	-19%
Aantal varkens (*1000)	7300	6200	-16%
Aantal varkens per bedrijf	694	967	+39%

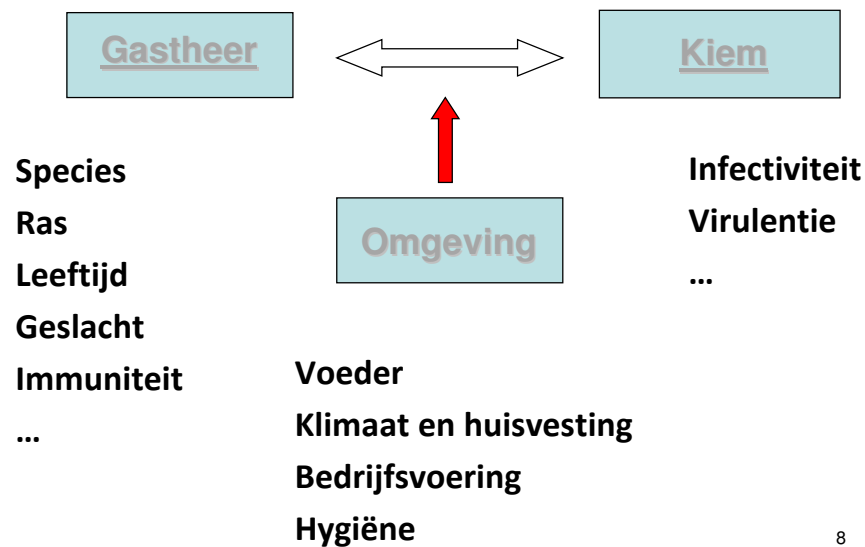
6

Evolutie productieparameters

	1980	2009	2025
Productiegetal	15	25	30?
Worpendex	2,0	2,4	2,4?
Speenleeftijd (d)	30	21-28	21-24?
Dag. groei vleesvarkens (g/dag)	550	750	800?
Voederconversie vleesvarkens	3,2	2,8	2,6
% varkens met pneumonie	20-25	20-25	?
% varkens met pleuritis	15-20	15-20	?

7

Basisconcepten

8

Inhoud presentatie

- Inleiding
- De verschillende orgaansystemen bij varkens
- Ziekteverwekkers en reactie van het dier
- Mogelijkheden tot behandeling en controle
- Conclusies

9

Varkenshart

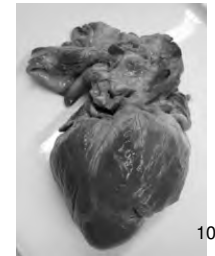
Zeer gevoelig:

- klein, laag gewicht (0,3% van lichaamsgewicht)*
- abnormale verhouding systolische tot diastolische bloeddruk
- uitzonderlijk gevoelig voor zuurstoftekort

→ stress → overbelasting hartfalen

Daarom: uitvasten slachtvarkens !

0,8% bij de hond

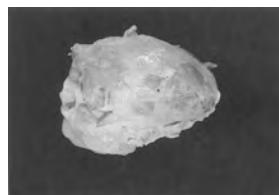
10

Varkenshart - aandoeningen

- vit E / Se tekort
- Pericarditis
- Encephalomyocarditis (EMC) virus infecties

Normaal

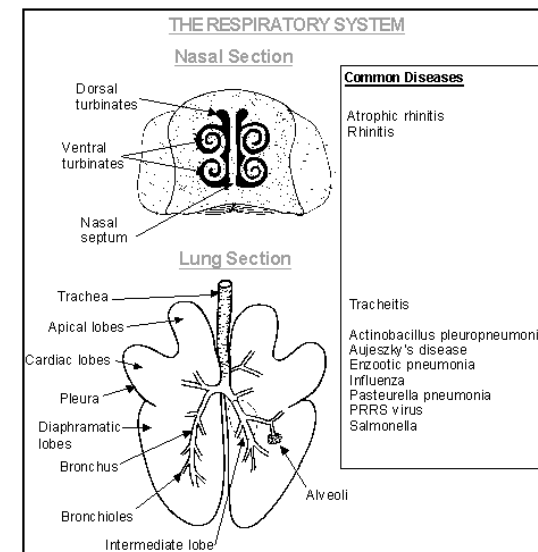
Pericarditis

EMC

11

Ademhalingsstelsel

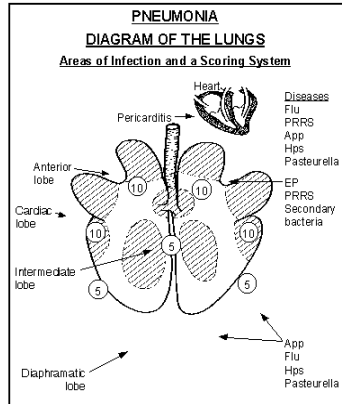
(Fig. 1-8)

Neusholte → lucht:

- opwarmen
- bevochtigen
- zuiveren (>PM10)

12

Varkenslong

(Fig.9-24)

A GUIDE TO THE EFFECTS OF EP LESIONS ON DAILY GAIN	
Total Score Max. 55	% loss in daily gain
Zero	0
1 - 10	0
11 - 20	6
21 - 30	18
31 - 40	26
41 - 55	50

(Fig.9-25)

- Pointon *et al.* (1985):
groei contact geïnfecteerde varkens 12-16% ↓; VC 14% ↑
- Straw *et al.* (1989):
groei ↓ met 37g voor elke 10% aangetast longoppervlak
- Noyes *et al.* (1990):
slachtgewicht 25kg ↓ indien gemiddelde pneumonie =20%

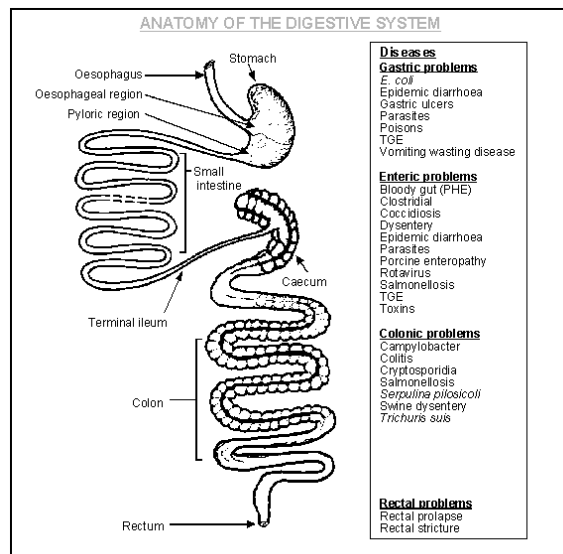
13

Normaal waarden

Leeftijd	Hartslag (/min)	Ademhaling (/min)	Temperatuur (°C)
Pasgeboren:	200-250	50-60	
0h			39.0
1h			36.8
24h			38.6
Zuigende big			39.2
Gespeende big:			
3-10 w	90-100	25-40	39.3
10-15 w	80-90	30-40	39.0
Vleesvarken (15-24 w)	75-85	25-35	38.8
Drachtige zeug - beer	70-80	13-18	38.7
Zeug:			
24h voor		35-45	38.7
werpen		35-45	39.4
tijdens		15-22	40.0
werpen			

14

Maagdarmstelsel

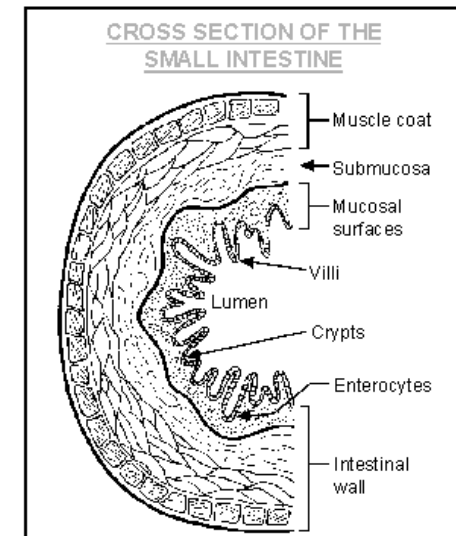

(Fig.1-2)

15

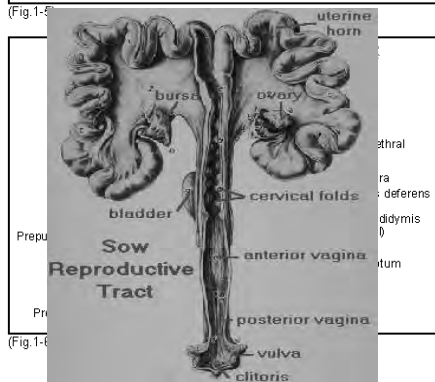
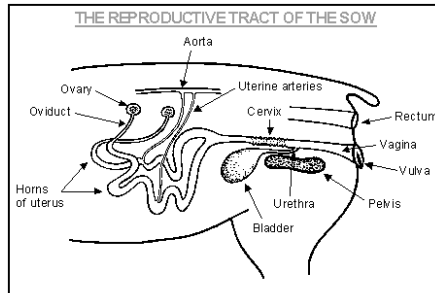
Doorsnede dunne darmwand

(Fig.1-3)

16

Geslachtsapparaat
zeug

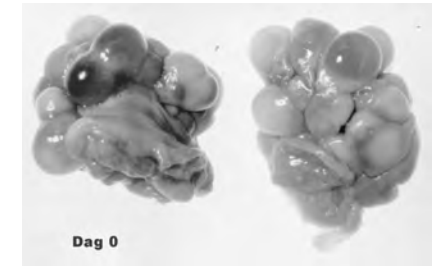
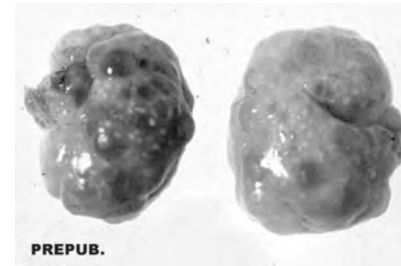
Baarmoeder
hoornen: 1-1,5 m

17

Eierstokken (ovaria)

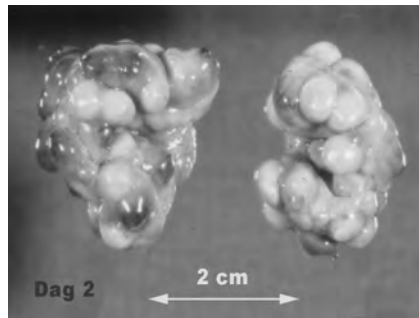
Voor de puberteit

Tijdens ovulatie

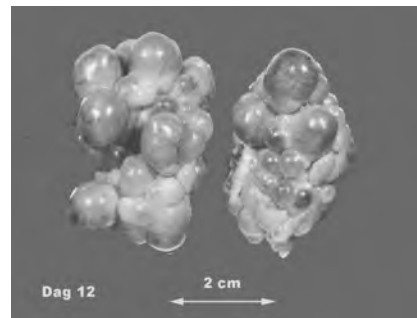

18

Morfologie ovaria

Rode lichaampjes

"Gele" lichaampjes

19

Ovariële cysten bij zeug

20

Embryonale ontwikkeling vroege dracht

- 46-48h: zygote in baarmoeder
- D5-D6: blastocyst (16-32 cellen)
- D6-D7: "uitkippen" (80-135 cells)
- D7-D12: vrij in baarmoeder migratie fase en "spacing"
- D11-D12: elongatie fase
- D13-D30: implantatie fase

Uitkippen

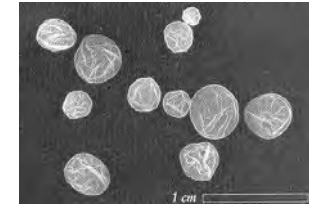

Elongatie

21

Embryonale ontwikkeling

- 10 dagen: embryos ovoid
- 11 dagen: embryos ovoid en tubulair

1 cm

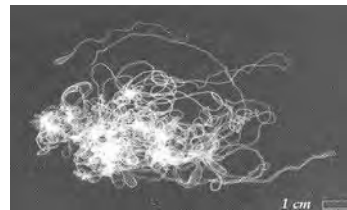

1 cm

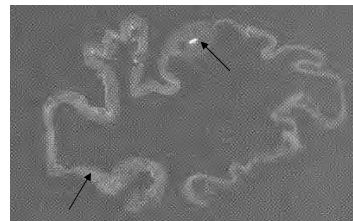
22

Embryonale ontwikkeling

- Dag 12: filamenteuze embryos (kunnen niet meer afzonderlijk van elkaar onderscheiden worden)
- Dag 17: Embryo in zijn membraan

1 cm

23

Feiten...

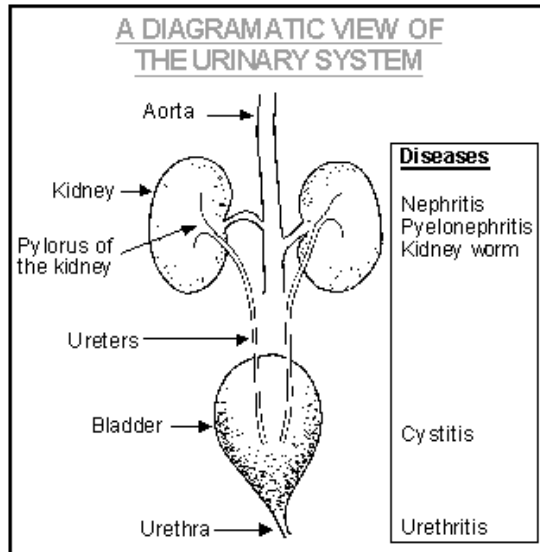

Dag 35

- D35: - overgang embryonale → foetale fase
 - verkalking van skelet → onvolledige resorptie
- Sterfte foetus:
 - mummificatie
 - verwerpen
- Uitdrijving na D109 → vroeggeboorte

24

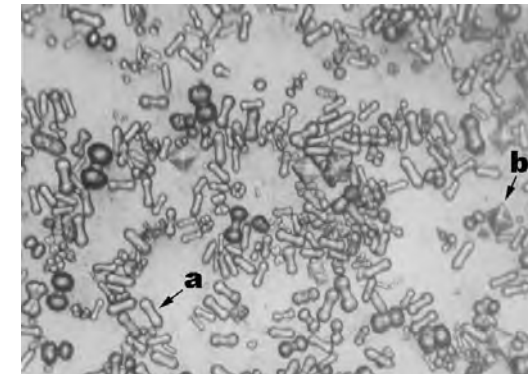
Urinestelsel

(Fig.1-10)

25

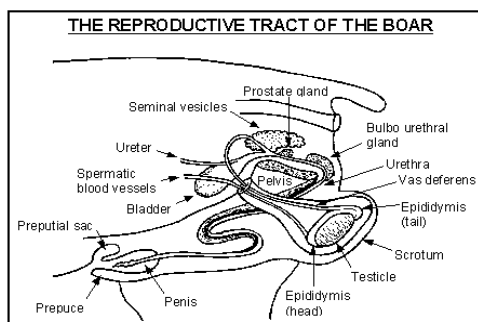
Microscopisch urine sediment vrouwelijk varken

a: calcium carbonaat (calciet)
b: calcium oxalaat-dihydraat (weddelliet)

26

Diameter urinebuis: beer ↔ barg

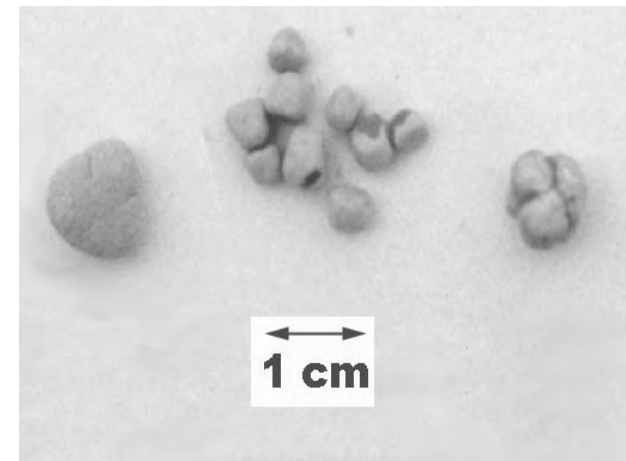
(Fig.5-32)

Ter hoogte van prostaat:

- Beer: 5272 μm x 3074 μm
- Barg: 2203 μm x 852 μm

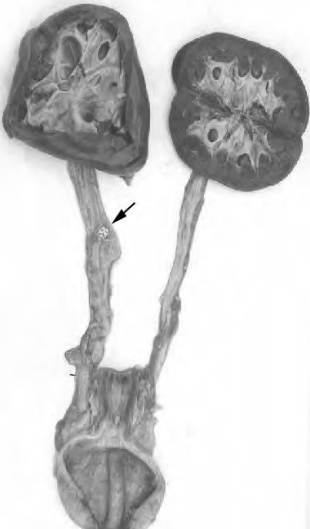
27

Urinestenen in buikholte van barg met blaasruptuur

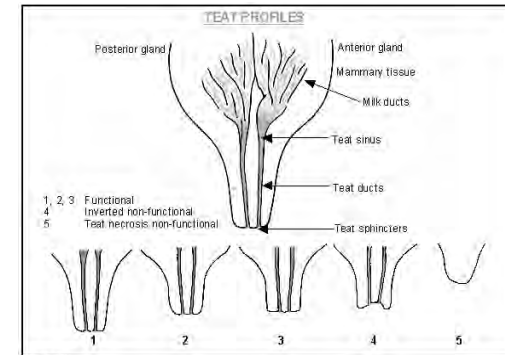
28

Urinesteen (7-8 mm Ø) in ureter van gestorven barg

29

Melkklier

(Fig.1-7)

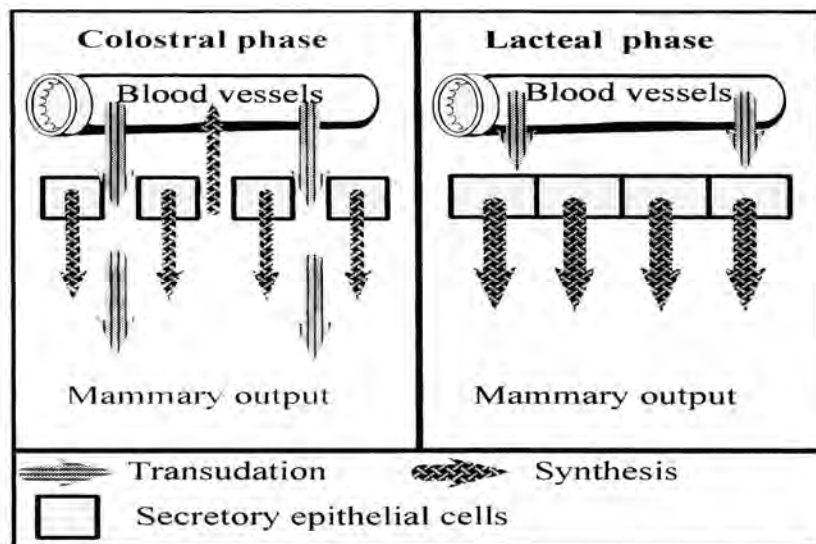
12-18 per dier (≥ 14)

2 rijen evenwijdig – normaal 2 openingen per tepel

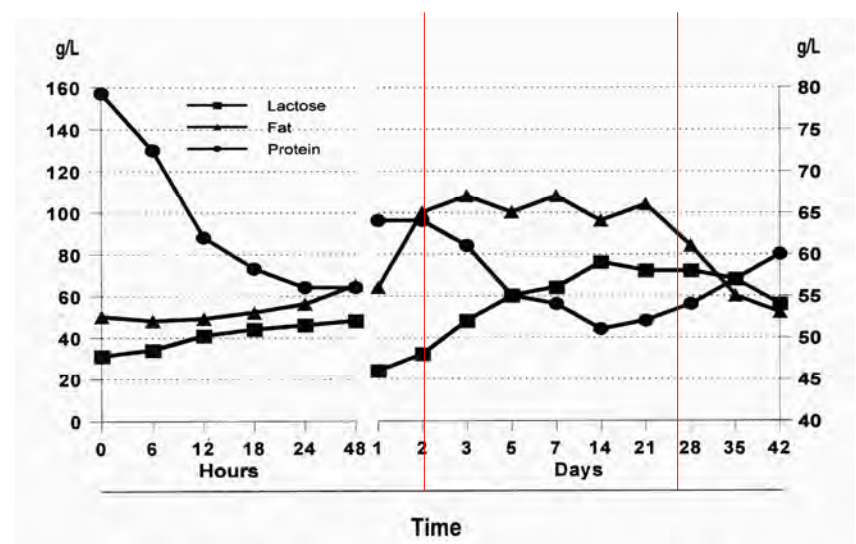
Voorste = beste

30

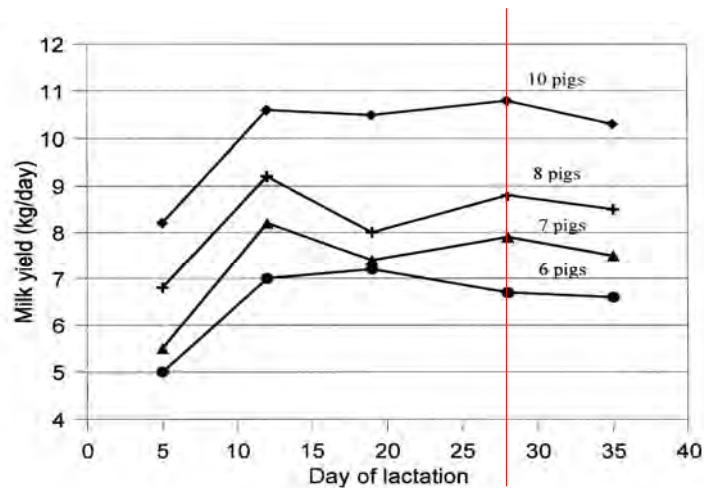
Lactogenese = capaciteit tot productie van melkcomponenten

Samenstelling zeugenmelk

Lactatieverloop bij zeugen

33

Colostrale fase

- Ejectie meestal vlot; elke 10-20 min (ged. ≥ 1 min.)
- weinig uiermassage
- eerste 8u: zuigen gem. van 7 \neq tepels (vechten)
- 48-72u na partus: tepelrangorde (voorste = beste)
- maagdarmsbarrière sluit snel na geboorte:
~ hoeveelheid opgenomen colostrum
6 colostrum opnames voldoende ?

34

Lactatie fase

- Zuigbeurt \rightarrow 4 fasen:
 - masseren uier: 1-3min \rightarrow OT
 - biggen wachten op melkejectie
 - biggen drinken melk (melkejectie 10-20 sec)
 - korte massage uier
- \rightarrow eerste 10d lactatie: 20-40% niet succesvolle zuigbeurten \rightarrow fysiologisch?
- Totaal: 24-26 melkejecties per dag

35

Aandachtspunten lactatie

- Biggen:
 - opname colostrum en melk \rightarrow overleving, gezondheid, groei
 - Zeug:
 - voederopname \rightarrow lactatie, vruchtbaarheid
- gem. DG biggen: 200-250 g/d
 - 4,5g melk / g gewichtstoename big
 \rightarrow 900 g melk / dag / big
 - 10 biggen \rightarrow 9 kg melk / dag / zeug
 - zeug (175 kg) ong. 6,5 kg voeder (EW=1,03) nodig

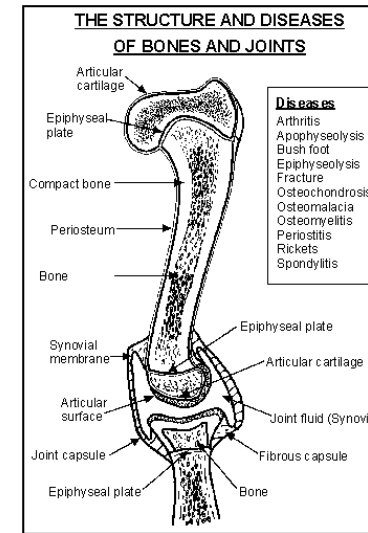
36

Lactatieproblemen zeugen

Symptomen zeug	Niet eten, koorts (>40.3°C), zwak	“normaal”
Incidentie	zelden	frequent
Pathofysiologie	Endometritis, cystitis, nephritis, mastitis, andere	Onduidelijk; ≠ hypothesen: subklinische mastitis, endotoxemie, vertraagde lactogenese, hormonale imbalans, andere
Behandeling	antibiotica	onduidelijk

37

Bewegingsstelsel

(Fig.7-7)

38

Inhoud presentatie

- Inleiding
- De verschillende orgaansystemen bij varkens
- Ziekteverwekkers en reactie van het dier
- Mogelijkheden tot behandeling en controle
- Conclusies

39

Meten van gezondheidsstatus

Gezondheid zelf wordt niet gemeten, wel hoeveelheid (of afwezigheid van) ziekte

Begrippen:

- endemisch, epidemisch
- monitoring, surveillance

40

Endemisch ⇔ epidemisch

Endemisch

- situatie stabiel
- weinig variatie in voorkomen
- voorspelbaar

Epidemisch

- aantal gevallen ↑↑
- nieuw agens; agens in gevoelige populatie
- begrensd in tijd / ruimte
- pandemie

Monitoring / surveillance

•Monitoring

routinematig verzamelen gegevens → evolutie
bv. slachthuisgegevens

•Surveillance

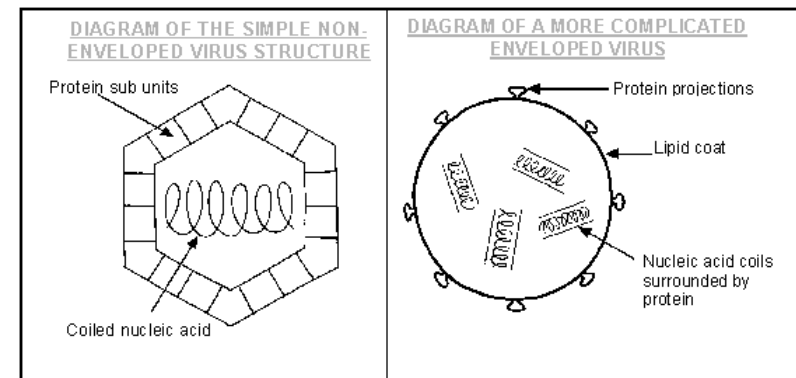
meer specifieke gegevens → bestrijdings-
programma's bv. Aujeszky
positief geval → actie

Ziekteverwekkers

Grootst en meest complex	Protozoa	coccidiose
↓	Schimmels	
	Meeste bacteriën	E. coli, vlekziekte, PIA, ...
	Rickettsiën	
	Mycoplasma's	stalhoest
	Chlamydia	
Kleinst en eenvoudigst	Virussen	Aujeszky, griep, PCV-2, PRRS, ...

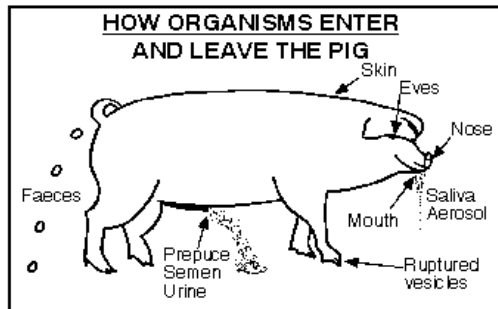
•Primaire ↔ secundaire

Virussen

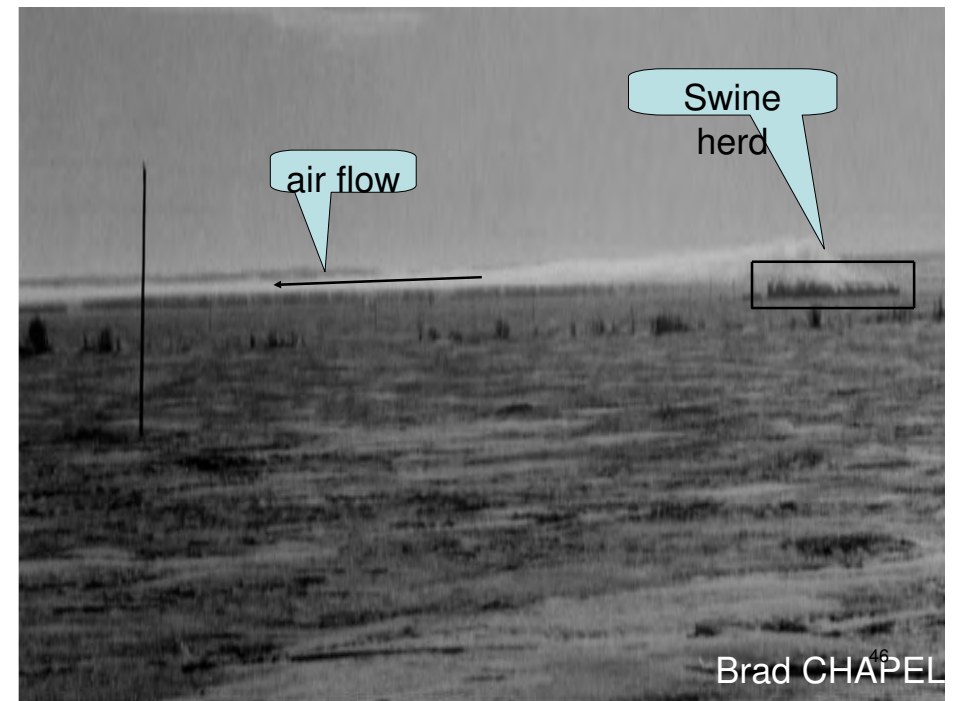
(Fig.2-1)

Intredepoorten ziekteverwekkers + uitscheidingswegen

(Fig. 2-16)

Direct contact belangrijkst!

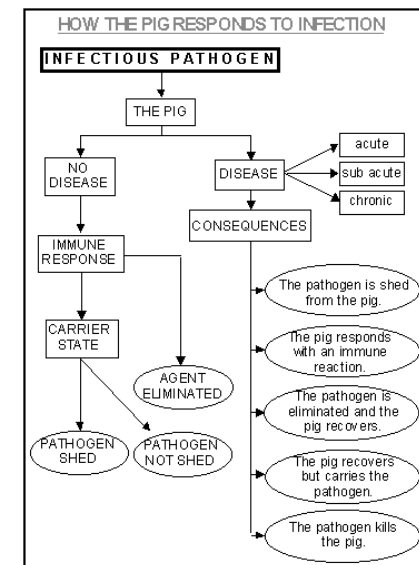

46

Virussen in sperma van beren

Organisme	Detectie totd (gebruikte test)
Classical swine fever virus	7-63 DPI (RT-PCR); 11-53 DPI (virus isolation)
FMD virus	Up to 9 days post exposure (virus isolation)
Japanese encephalitis virus	35 DPI
Porcine circovirus	Intermittently between 5-47 days DPI (nPCR)
Porcine enterovirus	45 DPI (virus isolation)
Porcine parvovirus	Detected (virus isolation)
PRRS virus	Up to 92 DPI (nested RT-PCR) Up to 43 DPI (swine bioassay)
Pseudorabies virus	10 DPI (virus isolation)
Rubula virus	2 to 49 DPI (virus isolation)
Swine vesicular disease virus	Up to 4 DPI (virus isolation)

Reactie van dier na infectie

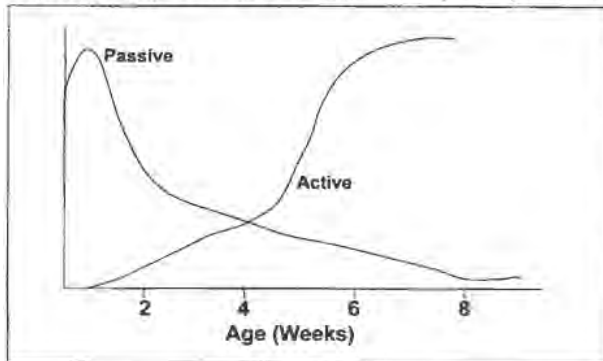

(Fig. 3-2)

48

Verloop antistoffen in bloed tijdens eerste weken na geboorte

Fig 3. Decay (Passive) & Development of (Active) Immunity

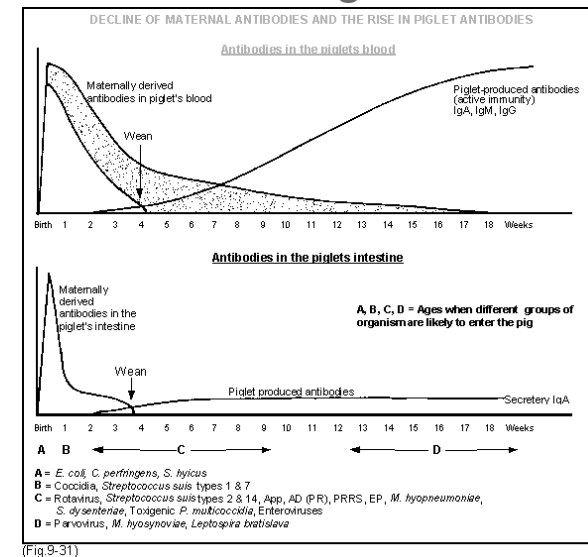

49

Verloop antistoffen in bloed en darmen na de geboorte

Bloed

Darm

50

Inhoud presentatie

- Inleiding
- De verschillende orgaansystemen bij varkens
- Ziekteverwekkers en reactie van het dier
- Mogelijkheden tot behandeling en controle
- Conclusies

51

Bestrijding pathogenen op varkensbedrijf

- Primaire preventie:
Aanslaan 'oorzakelijk agens' verhinderen
(bedrijven vrij van infectie)

Voorbeelden:

- externe bioveiligheid
- (vaccinatie)
- verwijderen pos. dieren

52

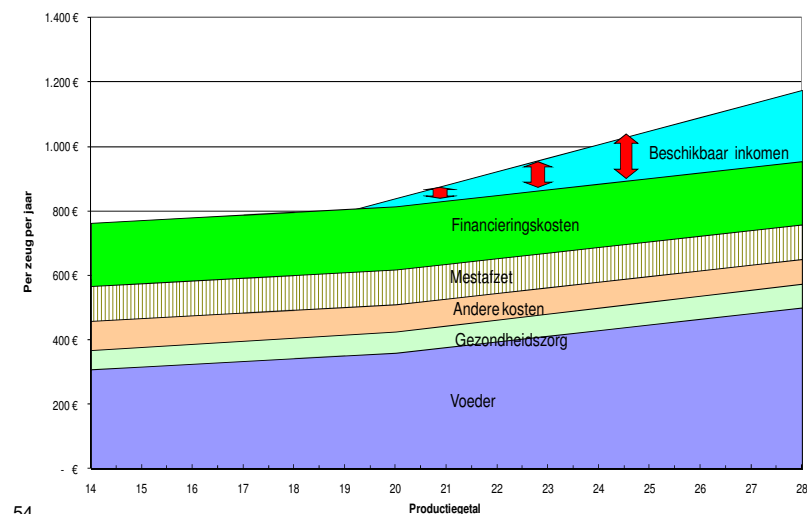
Bestrijding pathogenen op varkensbedrijf

- **Secundaire preventie**
= evenwicht infectie – afweer dier (bedrijf)
→ Interne bioveiligheid, bedrijfsbegeleiding
vb. vaccinatie, enz.
- **Tertiaire « preventie »**
= behandeling klinisch zieke dieren
= curatieve geneeskunde

53

Productiekost zeugen: € /zeug/ jaar

L. Van den Bergh, KBC, 2007

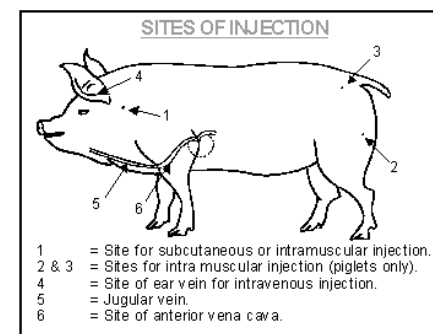
54

Behandeling - controle

- **Antimicrobiële middelen (antibiotica)**
- **Vaccins**
- **Anthelmintica**
- **Ontstekingsremmers**
- **Vitaminen, ...**

55

Behandeling

(Fig.4-4b)

- **Injectie: onderhuids, in de spieren, in het bloed**
- **Intradermaal**
- **Per os: voeder, drinkwater**

56

Gebruik antimicrobiële middelen

- **Therapeutisch:**
klinisch zieke dieren
- **Metafylactisch:**
gezonde dieren in groep met klinisch zieke
- **Profylactisch:**
in periode van stress (vb. spenen); dieren zijn niet ziek, maar we verwachten ziekte
- **(Als groeibevorderaar)**

57

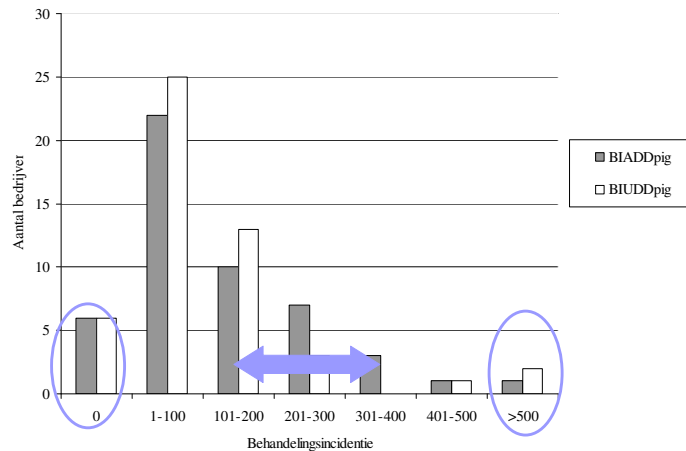
Gebruik antimicrobiële middelen

(Timmerman et al., 2005)

- **Meestal groepsbehandelingen bij varkens**
- **170 dieren per 1000 varkensdagen**
→ ~ 1 maand beh. per levensduur (6m)
→ ~ 1 op 6 dagen

58

Verdeling bedrijven ngl. beh. incidentie (oraal gebruikte middelen)

59

Dosering van geneesmiddelen

Inspuitbare producten:

93% → overdosering !

Oraal toegediende producten:

40% → onderdosering

31% → correct

29% → overdosering

60

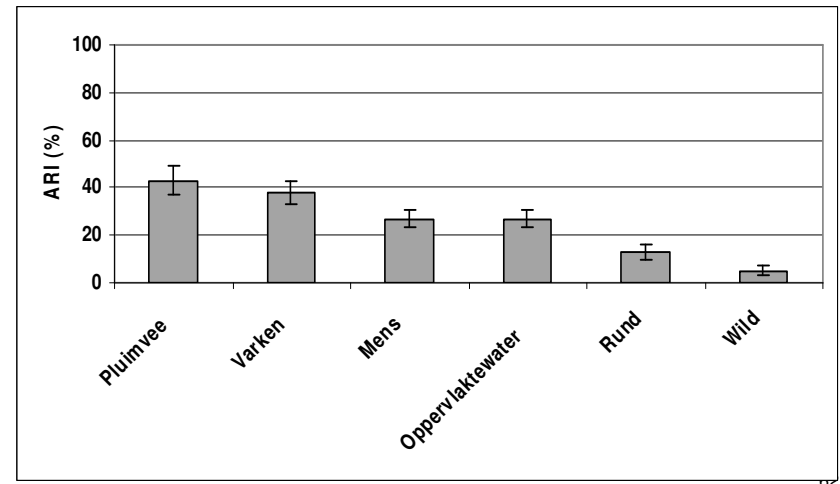
Belang antimicrobiële resistentie

- Diergeneeskunde: therapiefalen / keuze antibiotica ↓
 - Volksgezondheid:
 - zoönotische agentia (vb. *Salmonella*, *Campylob.*)
 - commensalen (resistentiegenen)
- Overdracht resistentie naar mens:
- via voedselketen
 - direct contact
 - bodem, oppervlaktewater

61

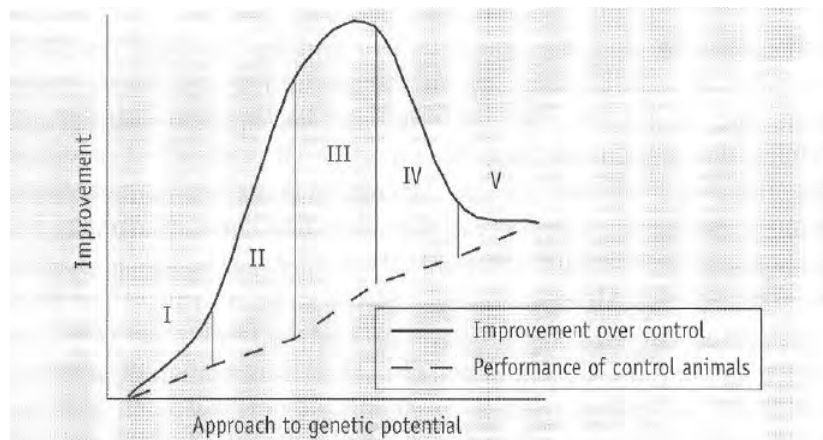
Antibiotic Resistance Index (ARI) van verschillende ecologische niches

(Casteleyn et al., 2005)

Effecten van antimicrobiële groeibevorderaars in functie van gezondheidsstatus

(Page, 2006)

63

Verbod AMGB: invloed op ziekteproblematiek

Denemarken (alg. verbod sinds jan 2000):

- gespeende biggen ↑
- vleesvarkens ≈

België en andere EU landen?

- zelfde maar minder uitgesproken wegens verbeterde alternatieven ?
- ↑ *Brachyspira* infecties

64

Vaccins

- Dood of geïnactiveerd
- Levend of geattenuëerd

- Volledige kiem
- Deeltjes van de kiem (subunit vaccin)
- Adjuvans

Voor injectie – via drinkwater

Veel meer en betere vaccins dan vroeger

65

Diergeneeskundige varkenspraktijk

Evoluties:

- individueel dier → groepen dieren
- behandeling → preventie
- ambulante bezoeken → begeleiding
- eenmans- → groepspraktijk
- meerdere diersoorten → een of beperkt aantal diersoorten

66

Voornaamste problemen kraamstal

- Doodgeboren biggen
- Te weinig melkgifte
- Diarree en sterfte pasgeboren biggen
- Milde diarree bij biggen van 2-3 weken
- Gewrichtsonsteking
- Bleke biggen
- Niezen en neusvloe

67

Voornaamste problemen biggenstal

- Speenproblematiek: diarree, plotse sterfte, slecht groeien
- Wegkwijnen en sterven
- Hersenvliesonsteking
- Hoesten en andere ademhalingsproblemen

68

Voornaamste problemen afmeststal

- **Hoesten**
- **Hoesten, buikslag en sterfte**
- **Diarree**
- **Slecht groeien**
- **Teveel plotse sterfte**

69

Besluiten

- **Intensief gehouden dieren**
- **Evolutie: productieresultaten ↑↑; slachtletsels minder duidelijk**
- **Optimaliseren management, huisvesting, voeding**
- **Verantwoord gebruik van antibiotica; meer gebruik van vaccins**
- **Vrij zijn van infectie**

70

Algemene gezondheidsmaatregelen

Hoe de gezondheidsstatus verhogen?

27 januari 2010, Torhout.
Hoe varkens gezond houden.
Michel Loicq

Inleidend

Bron: Leo Suls, JAH

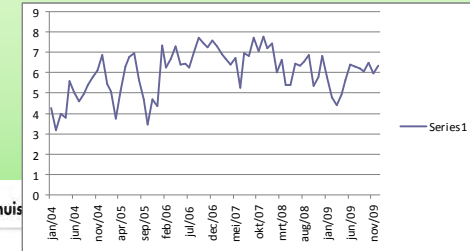

Bron: Leo Suls, JAH

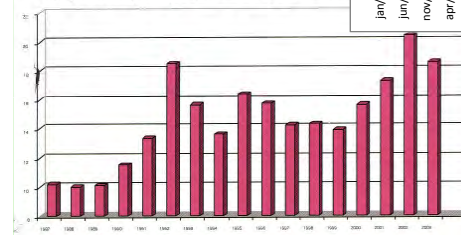

Slachthuisonderzoek

Grafiek 1: Evolutie van het percentage afgekeurde levers slachthuis

Cyclus van de spoelworm

- Cyclus van 35 dagen
 - Opname van eitjes uit de omgeving
 - Over L-vormen
 - Larvaire migratie
 - Darmwand-lever-long-ophoesten-volwassenworm
- Invloed op technische resultaten
- Invloed op immuniteitsopbouw tov bvb vaccin

Protocol

- Aankoop gelten
- Ontworming van de eigen zeugenpopulatie:
 - Frekwentie (data)/ Product/ Dosering/
 - Hygiëne op dierniveau
- Ontworming van de vleesvarkens (biggen)
 - Frekwentie (stalfiche)/ Product/ Dosering
- AI/AO
- Hygiëne protocol
- Evaluatie ontwormingsschema door meetwaarden:
 - PAL
 - EPG

Insteek van de presentatie

- Inleidend
- Bedrijfsanalyse
- Basisprincipes immuniteit
- Quarantaine-en opfokstal
- Bioveiligheid (in 't kort)
- Monitoring
- Vaccinatieschema
- Medicatiegebruik

Insteek van de presentatie

- Inleidend
- **Bedrijfsanalyse**
- Basisprincipes immuniteit
- Quarantaine-en opfokstal
- Monitoring
- Bioveiligheid (in 't kort)
- Vaccinatieschema
- Medicatiegebruik

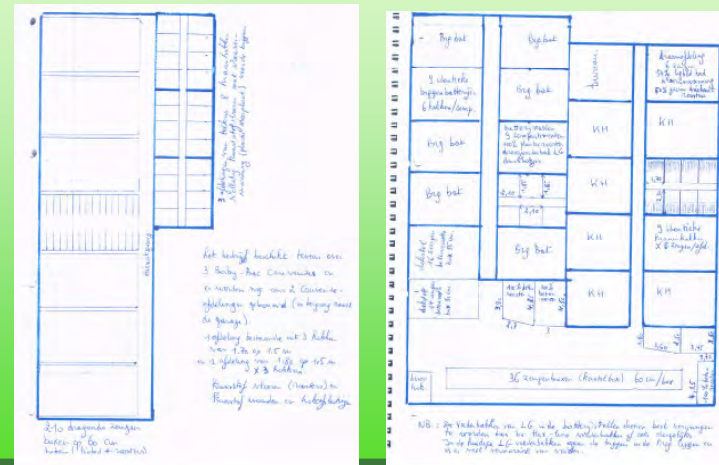
Bedrijfsanalyse 1

- Resultaten analyseren
- Verwachtingen noteren
- Bedrijfsstructuur analyseren
- Mogelijkheden inpuzzelen
- Standpunten naast elkaar leggen
- Kritische analyse
- Eventuele investeringen inschatten

7	9				3		
					6	9	
8				3			7 6
					5		2
	5	4	1	8	7		
4		7					
6	1		9				8
	2	3					
	9						5 4

Bedrijfsanalyse 2

Bedrijfsanalyse 3

- Aantal zeugen versus kraamhokken
- Beschikbare boxen en/of oppervlakte
- Biggenbatterijplaatsen beschikbaar
- Vleesvarkensplaatsen beschikbaar

Bedrijfsanalyse 4 voorbeeld 200z

Bedrijfstructuur	Oppervlakte	Beschikbaar 4WS	5WS*	5WS**
Kraamhokken		48 40	48	48
Dekstal		80 88	55	55
Regumateboxen		0 10	12	12
Wachtstal		0 60m ²	75m ²	75m ²
Drachtstal		88 80	96	96
		10 spenen 11 spenen 12 spenen 11 spenen 11 spenen		
Biggenbatterij	128m ²	2*400 2*440 2*480 1*528	2.528	
	0.44 2.5 per m ²	Geen nood Geen nood Geen nood Geen nood	422m ²	
	0.33 3 per m ²	264m ² 290m ² 320m ²	Geen nood	352m ²
	0.25 4 per m ²	200m ² 220m ² 240m ²	132m ²	264m ²
	0.2 5 per m ²	160m ² 176m ² 192m ²	106m ²	211m ²
0.17 6 per m ²	133m ² 146m ² 160m ²	88m ²	176m ²	
Afmest	0.75 28 weken	2000pl 2200pl 2400pl	2112pl	1584pl
Q-stal	Minstens vervanging voor	3 groepen	2 groepen	2 groepen
5WS*	Moeten uit de batterij op 8 weken en gewicht van ongeveer 17 kg			
5WS**	Wegen tussen de 32 en de 36 kg op 13 weken leeftijd.			
Optimaal				

Bedrijfsanalyse 5: aanpassing

Bedrijfstructuur	Oppervlakte	Beschikbaar 4WS	5WS*	5WS**
Kraamhokken		48 40	48	48
Dekstal		80 88	55	55
Regumateboxen		0 10	12	12
Wachtstal		0 60m ²	75m ²	75m ²
Drachtstal		88 80	96	96
		10 spenen 11 spenen 12 spenen 11 spenen 11 spenen		
Biggenbatterij	128m ²	2*400 2*440 2*480 1*528	2.528	
	0.4 2.5 per m ²	Geen nood Geen nood Geen nood	Geen nood	422m ²
	0.33 3 per m ²	264m ² 290m ² 320m ²	Geen nood	352m ²
	0.25 4 per m ²	200m ² 220m ² 240m ²	132m ²	264m ²
	0.2 5 per m ²	160m ² 176m ² 192m ²	106m ²	211m ²
0.17 6 per m ²	133m ² 146m ² 160m ²	88m ²	176m ²	
Afmest	0.75 28 weken	2000pl 2200pl 2400pl	2112pl	1584pl
Q-stal	Minstens vervanging voor	3 groepen	2 groepen	2 groepen
5WS*	Moeten uit de batterij op 8 weken en gewicht van ongeveer 17 kg			
5WS**	Wegen tussen de 32 en de 36 kg op 13 weken leeftijd.			
Optimaal				

Bedrijfsanalyse 6: aanpassingen

- 4WS $1*440*200\text{€} = 88000\text{€}$
 - Biggen langs de zeugen
- 5WS* "0"€
 - Vleesvarkensstal aanpassen
 - Biggen langs de zeugen
- 5WS** $2*528*230\text{€} = 243000\text{€}$
 - Scheiding diercategorieën optimaal

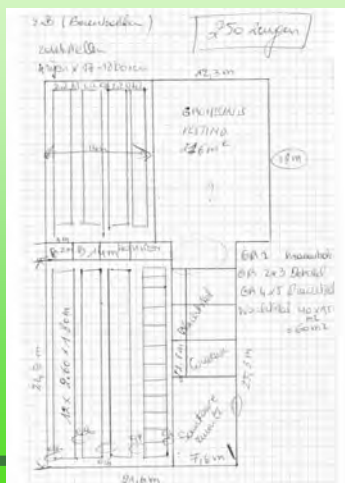
Bedrijfsanalyse 7: Kritische analyse

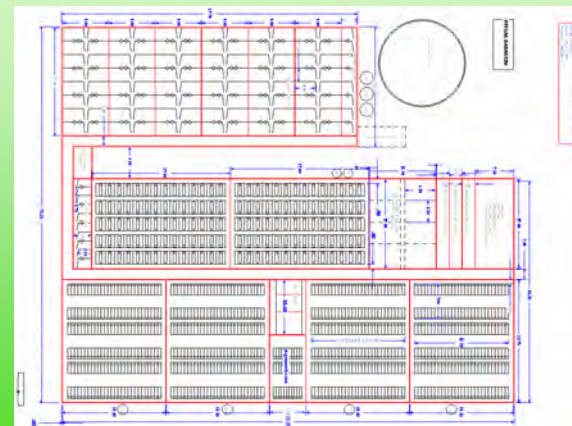
Bedrijfsanalyse 8: Kritische analyse

Bedrijfsanalyse 9: voorstellen

Bedrijfsanalyse 10: voorstellen

Bedrijfsanalyse 11 Diercategorieën/ Leeftijscategorieën

Kleurcodes: Groep 1 Groep 2 Groep 3 Groep 4 Groep 5

Zeugenkalender voor het 4-wekensysteem met 3 weken speenleertijd

Dekken	Di	12-4-2007	11-5-2007	8-6-2007	8-7-2007	3-8-2007	31-8-2007	28-9-2007	26-10-2007	20-11-2007	21-12-2007	18-1-2008	15-2-2008	14-3-2008	11-4-2008	8-5-2008
Werpen	Za	14-4-2007	12-5-2007	9-6-2007	7-7-2007	4-8-2007	1-9-2007	29-9-2007	27-10-2007	20-11-2007	19-12-2007	16-1-2008	15-2-2008	12-3-2008	10-4-2008	10-5-2008
	Zon	15-4-2007	13-5-2007	10-6-2007	8-7-2007	5-8-2007	2-9-2007	30-9-2007	29-10-2007	22-11-2007	23-12-2007	20-1-2008	17-2-2008	16-3-2008	13-4-2008	11-5-2008
	Ma	16-4-2007	14-5-2007	11-6-2007	9-7-2007	6-8-2007	3-9-2007	1-10-2007	29-10-2007	26-11-2007	24-12-2007	21-1-2008	18-2-2008	17-3-2008	14-4-2008	12-5-2008
	Di	17-4-2007	15-5-2007	12-6-2007	10-7-2007	7-8-2007	4-9-2007	2-10-2007	30-10-2007	27-11-2007	25-12-2007	22-1-2008	19-2-2008	18-3-2008	15-4-2008	13-5-2008
Start Reg 1 z	Wo	18-4-2007	16-5-2007	13-6-2007	11-7-2007	8-8-2007	5-9-2007	3-10-2007	31-10-2007	28-11-2007	26-12-2007	23-1-2008	20-2-2008	19-3-2008	16-4-2008	14-5-2008
	Do	19-4-2007	17-5-2007	14-6-2007	12-7-2007	9-8-2007	6-9-2007	4-10-2007	3-11-2007	29-11-2007	27-12-2007	24-1-2008	21-2-2008	20-3-2008	17-4-2008	15-5-2008
	Vri	20-4-2007	18-5-2007	15-6-2007	13-7-2007	10-8-2007	7-9-2007	5-10-2007	3-11-2007	29-11-2007	28-12-2007	25-1-2008	22-2-2008	21-3-2008	18-4-2008	16-5-2008
	Za	21-4-2007	19-5-2007	16-6-2007	14-7-2007	11-8-2007	8-9-2007	6-10-2007	3-11-2007	1-12-2007	29-12-2007	26-1-2008	23-2-2008	22-3-2008	19-4-2008	17-5-2008
Ma	Zon	22-4-2007	20-5-2007	17-6-2007	15-7-2007	12-8-2007	9-9-2007	7-10-2007	4-11-2007	2-12-2007	30-12-2007	27-1-2008	24-2-2008	23-3-2008	20-4-2008	18-5-2008
	Di	23-4-2007	21-5-2007	18-6-2007	16-7-2007	13-8-2007	10-9-2007	8-10-2007	5-11-2007	3-12-2007	31-12-2007	28-1-2008	25-2-2008	24-3-2008	21-4-2008	19-5-2008
	Wo	24-4-2007	22-5-2007	19-6-2007	17-7-2007	14-8-2007	11-9-2007	9-10-2007	6-11-2007	4-12-2007	1-1-2008	29-1-2008	26-2-2008	25-3-2008	22-4-2008	20-5-2008
	Do	25-4-2007	23-5-2007	20-6-2007	18-7-2007	15-8-2007	12-9-2007	10-10-2007	7-11-2007	5-12-2007	2-1-2008	30-1-2008	27-2-2008	26-3-2008	23-4-2008	21-5-2008
Za	Vri	26-4-2007	24-5-2007	21-6-2007	19-7-2007	16-8-2007	13-9-2007	11-10-2007	8-11-2007	6-12-2007	3-1-2008	31-1-2008	28-2-2008	27-3-2008	24-4-2008	22-5-2008
	Zon	27-4-2007	25-5-2007	22-6-2007	20-7-2007	17-8-2007	14-9-2007	12-10-2007	9-11-2007	7-12-2007	4-1-2008	1-2-2008	29-2-2008	28-3-2008	25-4-2008	23-5-2008
	Ma	28-4-2007	26-5-2007	23-6-2007	21-7-2007	18-8-2007	15-9-2007	13-10-2007	10-11-2007	8-12-2007	5-1-2008	2-2-2008	1-3-2008	29-3-2008	26-4-2008	24-5-2008
	Za	29-4-2007	27-5-2007	24-6-2007	22-7-2007	19-8-2007	16-9-2007	14-10-2007	11-11-2007	9-12-2007	6-1-2008	3-2-2008	2-3-2008	30-3-2008	27-4-2008	25-5-2008
Di	30-4-2007	28-5-2007	25-6-2007	23-7-2007	20-8-2007	17-9-2007	15-10-2007	12-11-2007	10-12-2007	7-1-2008	4-2-2008	3-3-2008	31-3-2008	28-4-2008	26-5-2008	
	Wo	1-5-2007	29-5-2007	26-6-2007	24-7-2007	21-8-2007	18-9-2007	16-10-2007	13-11-2007	11-12-2007	8-1-2008	5-2-2008	4-3-2008	1-4-2008	29-4-2008	27-5-2008
	Do	2-5-2007	30-5-2007	27-6-2007	25-7-2007	22-8-2007	19-9-2007	17-10-2007	14-11-2007	12-12-2007	9-1-2008	6-2-2008	5-3-2008	2-4-2008	30-4-2008	28-5-2008
	Vri	3-5-2007	31-5-2007	28-6-2007	26-7-2007	23-8-2007	20-9-2007	18-10-2007	15-11-2007	13-12-2007	10-1-2008	7-2-2008	6-3-2008	3-4-2008	1-5-2008	29-5-2008
Za	Zon	4-5-2007	1-6-2007	29-6-2007	27-7-2007	24-8-2007	21-9-2007	19-10-2007	16-11-2007	14-12-2007	11-1-2008	8-2-2008	7-3-2008	4-4-2008	2-5-2008	30-5-2008
	Ma	5-5-2007	2-6-2007	30-6-2007	28-7-2007	25-8-2007	22-9-2007	20-10-2007	17-11-2007	15-12-2007	12-1-2008	9-2-2008	8-3-2008	5-4-2008	3-5-2008	31-5-2008
	Za	6-5-2007	3-6-2007	1-7-2007	29-7-2007	26-8-2007	23-9-2007	21-10-2007	18-11-2007	16-12-2007	13-1-2008	10-2-2008	9-3-2008	6-4-2008	4-5-2008	1-6-2008
	Di	7-5-2007	4-6-2007	2-7-2007	30-7-2007	27-8-2007	24-9-2007	22-10-2007	19-11-2007	17-12-2007	14-1-2008	11-2-2008	10-3-2008	7-4-2008	5-5-2008	2-6-2008
Spennen	Do	8-5-2007	5-6-2007	3-7-2007	31-7-2007	28-8-2007	25-9-2007	23-10-2007	20-11-2007	18-12-2007	15-1-2008	12-2-2008	11-3-2008	8-4-2008	6-5-2008	3-6-2008
	Wo	9-5-2007	6-6-2007	4-7-2007	1-8-2007	29-8-2007	26-9-2007	24-10-2007	21-11-2007	19-12-2007	16-1-2008	13-2-2008	12-3-2008	9-4-2008	7-5-2008	4-6-2008
	Do	10-5-2007	7-6-2007	5-7-2007	3-8-2007	30-8-2007	27-9-2007	25-10-2007	22-11-2007	20-12-2007	17-1-2008	14-2-2008	13-3-2008	10-4-2008	8-5-2008	5-6-2008

Algemene gezondheidsmaatregelen?

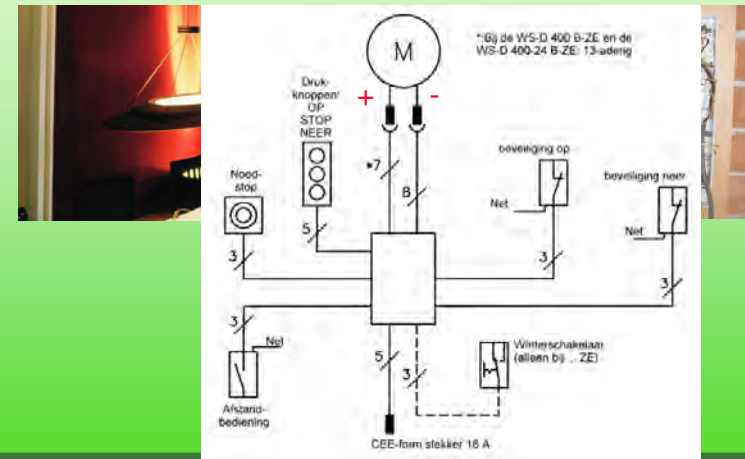

Insteek van de presentatie

- Inleidend
- Bedrijfsanalyse
- **Basisprincipe immuniteit**
- Quarantaine-en opfokstal
- Bioveiligheid (in 't kort)
- Monitoring
- Vaccinatieschema
- Medicatiegebruik

Immuniteit 1

Immunititeit 2

- Biggen
- Gelten en zeugen
- Vleesvarkens

+ -

- Algemene weerstand
- Specifieke weerstand
- Passieve ten opzichte van actieve immunititeit

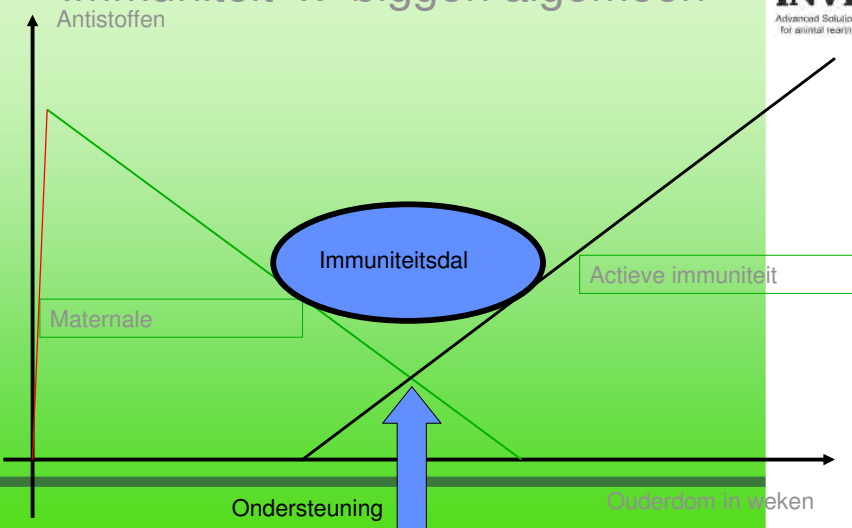
Immunititeit 3: biggen

- Passieve immuniteit BIEST
- Actieve immunititeit door contacten
 - Eerste besmetting zeug
 - Secundaire contacten nestgenoten
- Latere contacten: BB/VV-stal
- Interferentie met ...

Immunititeit 4: biggen algemeen

Immunititeit 5: Hoogte antistoffen

- Vitaliteit
- Uniformiteit
- Melkproductie
- Kraamwerking
- Genetica: zeug en beer

Immuniteit 6: gelten-zeugen

- Aangekocht of eigen aanfok
- Hogere of lagere status?
- Q-stal
- Adaptatiestal
- Koelen

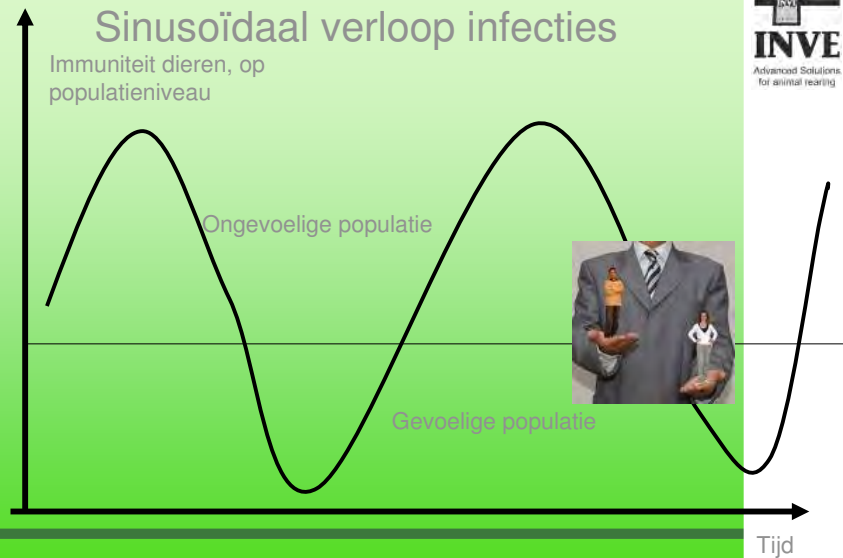
Immuniteit 7 zeugen

- Grootte bedrijf
- “Bedrijfsimmuniteit”
- Evenwicht bescherming-infectiegraad
- Insleep
 - Van buiten uit
 - Binnen het bedrijf

Immuniteit 8: Sinusoïdaal verloop infecties

Immuniteit dieren, op
populatienniveau

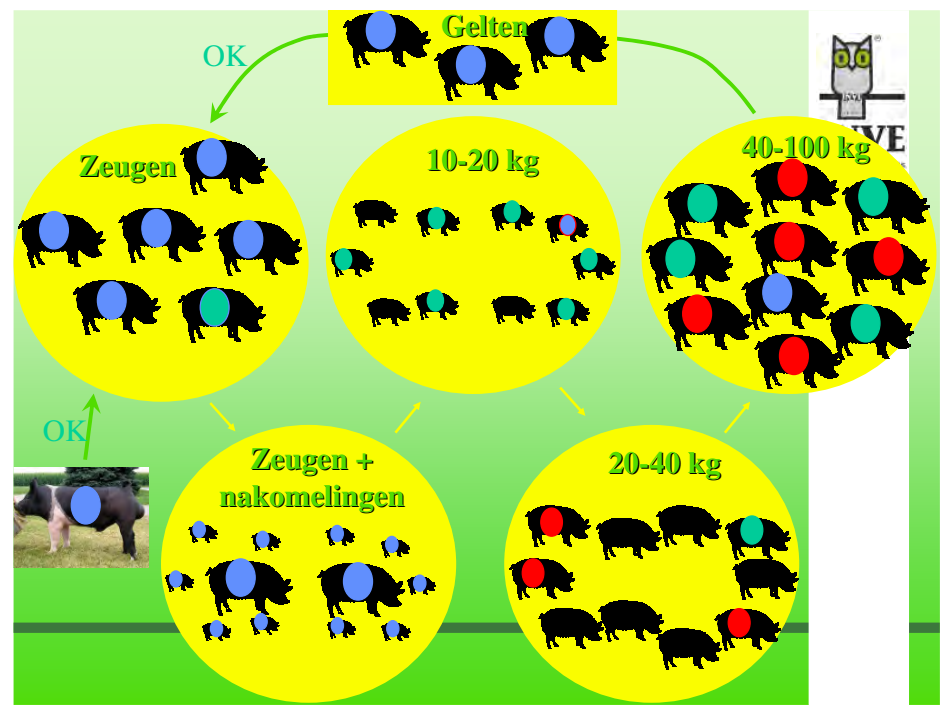
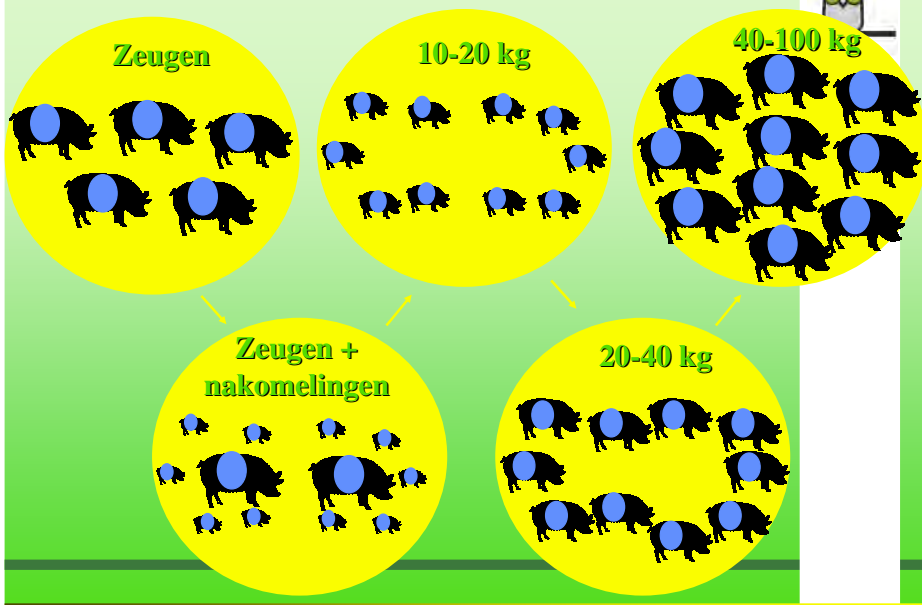
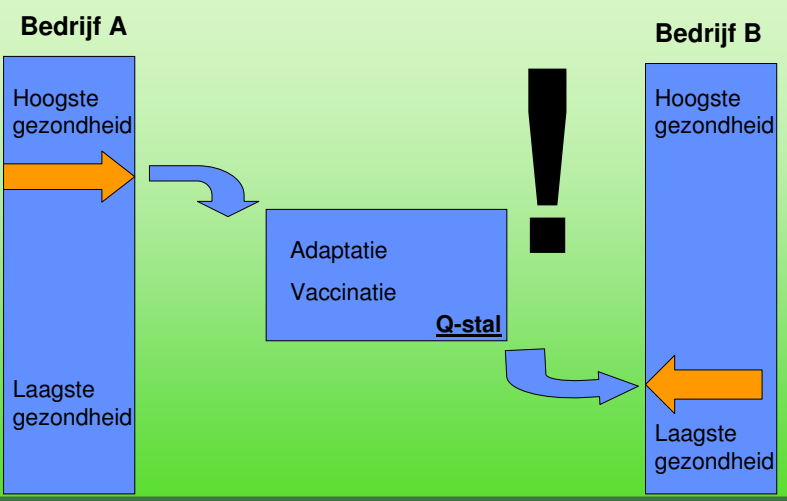

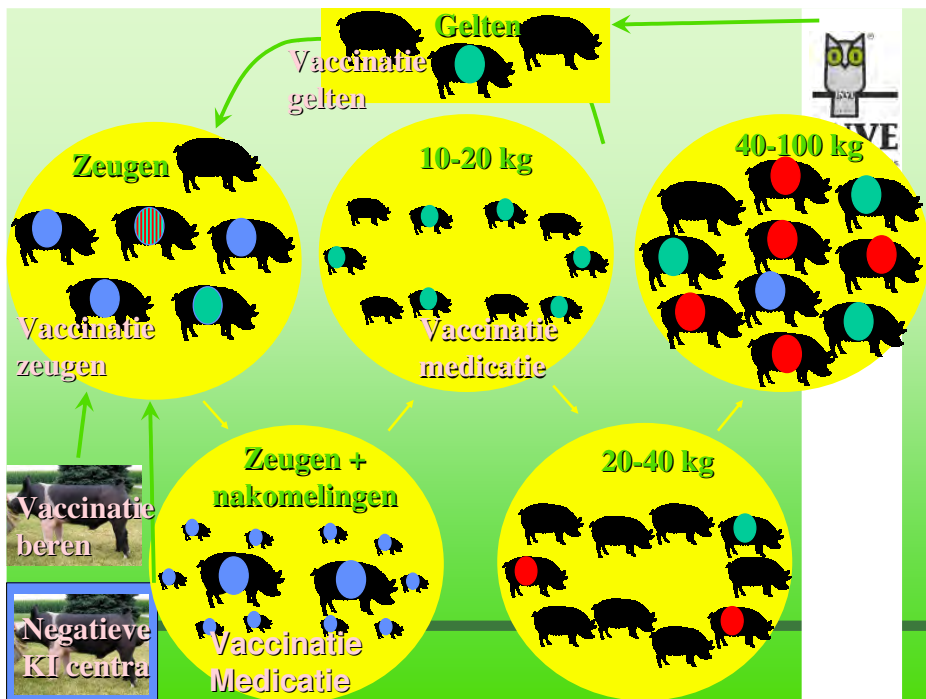
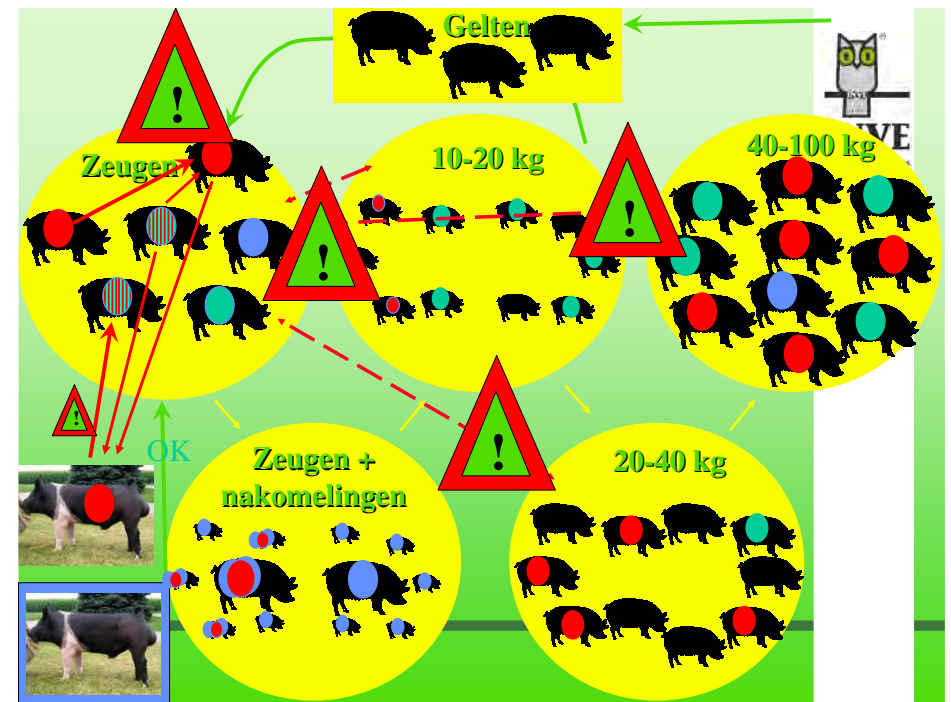
Insteek van de presentatie

- Inleidend
- Bedrijfsanalyse
- Basisprincipe immuniteit
- **Quarantaine-en opfokstal**
- Bioveiligheid (in 't kort)
- Monitoring
- Vaccinatieschema
- Medicatiegebruik

Quarantaine/opfokstal

Insteek van de presentatie

- Inleidend
- Bedrijfsanalyse
- Basisprincipe immuniteit
- Quarantaine-en opfokstal
- **Bioveiligheid (in 't kort)**
- Monitoring
- Vaccinatieschema
- Medicatiegebruik

Bioveiligheid 1

1. Over bioveiligheid
 - a. Wat is bioveiligheid?

Bioveiligheid (‘biosecurity’) op het varkenbedrijf omvat het geheel van maatregelen genomen om het risico op inleef en verspreiding van ziektekiemen te minimaliseren en zodoende de varken gezond te houden. Door het nemen van maatregelen tracht men de dieren op het bedrijf zo goed mogelijk te beschermen tegen ziekten. Zo goed mogelijk, want zelfs met een uitstekend management kan men geen nulrisico ten aanzien van ziekte-uitbraken verkrijgen.

Bij de beschrijving van bioveiligheid wordt een onderscheid gemaakt tussen externe en interne bioveiligheid. Externe bioveiligheid richt zich op contactpunten van het bedrijf met de buitenwereld en tracht te voorkomen dat ziekteverwekkers het bedrijf binnen komen of buiten gaan. Interne bioveiligheid omvat de maatregelen die ziekteverspreiding binnen het bedrijf tegengaan.
 - b. Waarom bioveiligheid?
 - c. De relatie tussen externe bioveiligheid?
 - d. Welke ziekteoverdrachtsroutes zijn het belangrijkst?
 - e. Duurt het maar een kleine kans, al is het een grote kans?
2. Externe bioveiligheid
 - a. Aankoopbeleid
 - i. Ziekteoverdrachtsroute van dier naar dier
 - ii. Aanloop van dieren vervoerder
 - iii. Hoe meer dieren er worden aangevoerd, hoe groter het risico
 - iv. Aantal contactmomenten/bestanden
 - v. Overvoerdier moet worden geïsoleerd, niet
 - vi. Quarantaine in stallen
 - vii. Quarantaine moet voldoende lang duren
 - viii. Ook via spijten kunnen ziekten overgedragen worden
 - b. Afvoer van dieren, mest en karkassen
 - i. Vasthouding en ziekteverspreiding
 - ii. Verkeersperiode voor vasthoudingsperiode
 - iii. Focussen van de afvoer en welke weg
 - iv. Terugloop van varkens naar de stal
 - v. Afvoer van ziekteverspreiding
 - vi. Karkasafvoer
 - vii. Wegens de afvoer
 - c. Aanvoer van voeder, water en materialen
 - i. Voeder en ziekteverspreiding
 - ii. Drinkwater en ziekteverspreiding
 - iii. Materialen en ziekteverspreiding
 - iv. Focussen van de afvoer en welke weg
 - d. Toegangcontrole personen
 - i. Ziekten van mens naar dier en omgekeerd
 - ii. Bescherming en kleding
 - iii. De hygiëne van de handen
 - iv. Bescherming van de ogen
 - v. Handen wassen
 - vi. Verkeersperiode of ‘douchen’
 - vii. Douchen, wassen, het bedrijf te betreden

Bioveiligheid 2

- e. Ongedierte- en vogelbestrijding
 - i. Kraagdieren en ziekteverspreiding
 - ii. Kraagdier-erand materiaal
 - iii. Vogels en ziekteverspreiding
 - iv. Bisschieren en ziekteverspreiding
 - v. Insecten en ziekteverspreiding
 - f. Ligging en omgeving
 - i. Afwezigheid van ziekteverwekkers
 - ii. Mest en ziekteverspreiding
 - iii. Everzmenen
3. Interne bioveiligheid
 - a. Ziekte management
 - i. Achtenbijvaren en terugleggen?
 - ii. Ziektenbeleg
 - iii. Vaccinatie
 - b. Werpen en kraampenperiode
 - i. Wasfen van zeugen
 - ii. Soortgeen van ligging
 - iii. Instanmenten ter behandeling van hopen
 - c. Battersperiode
 - i. Af ruil-out
 - ii. Leefdoorgroepen bij melkaf houden
 - iii. Extra hygiënebeleg
 - iv. Achtenbijvaren en terugleggen?
 - v. Bezettingsschiktheid
 - d. Vleesvarkenperiode
 - i. Af ruil-out
 - ii. Leefdoorgroepen bij melkaf houden
 - iii. Achtenbijvaren en terugleggen?
 - iv. Bezettingsschiktheid
 - e. Compartimentering, looplijnen en materiaal
 - i. Leefdoel en spijten
 - ii. Looplijnen
 - iii. Geschiedenis in verschillende afdelingen
 - iv. Bescherming van materiaal
 - v. Naalden en spijten
 - f. Reiniging en desinfectie
 - i. Reiniging en schijfmeten van stallen
 - ii. Hygiëne
 - iii. Laatzemwasters en ontmettingebaden
 4. Referenties

Bron: Biocheck
Website universiteit Gent

Bioveiligheid 3

3. Protocol aanleveren van dieren

Aanleveren van de varkens

- De plaats van aanleveren op het bedrijf is bij de chauffeur bekend.
- De chauffeur mag niet op of in het schone bedrijfsgebied (ook niet in afleverruimte!) komen, en moet dus op of naast de vrachtwagen blijven. Hij trekt voor het uitstappen schone laarzen aan en vervolgens een schone (wegwerp)overall.
- De aangeleverde dieren komen van een fokker die monitoringsgegevens kan overleggen. De status moet dus bekend zijn.
- Minimaal inzicht in de status van Mycoplasma H., APP en PRRS.
- Het herkomstbedrijf heeft een hogere (of minimaal gelijke) status in gezondheid
- Er zijn afspraken gemaakt met de toeleverancier over de verdere gezondheidsstatus van de dieren.

Bioveiligheid 4

4. Protocol quarantaine

Handling van nieuwe dieren

- De quarantaineruimte bevindt zich op een geïsoleerde locatie of zoveel mogelijk aan de buitenzijde van het stallencomplex.
- De quarantainestal beschikt over minimaal 2 afdelingen.
- Men werkt all in all out in de quarantainestal
- De quarantainestal is optimaal schoongemaakt voordat de nieuwe dieren komen. Geheel volgens het protocol van reinigen, drogen, desinfecteren, naspoulen en een sanitaire leegstand van 48 uur.
- De varkenshouder plaatst de nieuwe dieren zelf in de quarantainestal
- Deze stal heeft een eigen omkleedruimte met eigen overalls, laarzen en werkmateriaal. Deze mogen dan ook alleen in de quarantaine unit gebruikt worden.
- De dieren worden 1x daags verzorgd.
- Het moment van verzorgen op het einde van de dag

Bioveiligheid 5

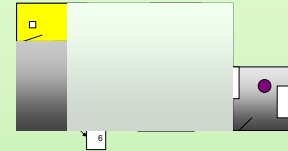
Quarantaine/ adaptatie

- Er wordt een totale quarantaine/adaptatie periode aangehouden van 8-12 weken.
- Na eerst één of enkele we(e)k(en) van rust en aanpassing kunnen de dieren gericht in contact worden gebracht met bedrijfseigen kiemen (altijd jonge dieren; eventueel aangevuld met mest)
- Indien biggenmest wordt gebruikt, dan bij voorkeur uitsluitend vanuit de kraamstal. Dit elke week toepassen.
- Indien dieren al vanaf 25 kg in quarantaine liggen dan het contact initiëren op minstens 5 weken voor verplaatsen.

Veterinaire handelingen

- De nieuwe dieren worden constant klinisch gecheckt
- Ontworming standaard bij binnenkomst
- In de eerste 2 weken worden de dieren niet geënt, of uitsluitend voor PRRS (afhankelijk van de bedrijfsstatus). Dit moet dan in de 1^e week gebeuren.

Voorbeeld van een sanitaire sluis

Bioveiligheid 6

Legende:

1. Keukenblok met frigo, wasbak, microgolfoven, koffiezet....
2. Wasmachine, droogkast, ontsmettingswasbak
3. Meldruimte met brievenbus, doorgeeffluik en UV-kast
4. Reinigungs- en ontsmettingsplaats voor laarzen, bedrijfsoverall
5. Eettafel, vergadertafel
6. Toiletten

Technisch lokaal wordt enkel van op de propere kant betreden, mix herstellingen. Na een disparage wordt dit lokaal voor 2 weken afgesloten. Deur naar buiten dus steeds volledig afgesloten.

Douches: 3 als er met personeel wordt gewerkt, anders is twee voldoende. Moet gemakkelijk gereinigd kunnen worden en zeker goed afvoeren.

Vulle inkom om teveringen zoals sperma, pipetten en ander klein materiaal eventueel via de UV kast of via het doorgeeffluik in het bedrijf te brengen. Via een doorgeeffluik kunnen ook korte zaken worden besproken.

De rest is leefruimte, bureau, keuken, omkleedruimte om tenslotte in de stallen te komen. Hier wordt rekening gehouden met comfort, waarbij scherven een heel belangrijke is. Daarnaast worden er voorzieningen getroffen om geleverde materialen te ontsmetten en het sperma te bewaren. Wasmachine, droogmachine, eventueel een klein keukenblok moeten hier hun plaats vinden. Voorzie ook een ontsmettingsgel aan de meeste uitgangen en paartafels om u in deze ruimte te begeven.

Bioveiligheid 7 Protocol verleggen biggen

Aanleiding

Verleggen is een noodzakelijke handeling binnen de zeugenhouderij. Verleggen is de enige manier om alle LG biggen van voldoende zog te voorzien. Verleggen moet omzichtig worden toegepast om verspreiding allerhande pathogenen te voorkomen.

Uitgangspunten

1. 1^e 12 uur na geboorte worden biggen niet verlegd
2. We kunnen biggen bijplaatsen tot 36 uur na de geboorte
3. Elke big die verlegd wordt moet biest gehad hebben bij de eigen moeder
 - *Intermittent suckling indien nodig*
4. Biggen worden uitsluitend verlegd binnen dezelfde groep
5. Biggen met diarree worden niet verlegd
6. Het verleggen gebeurt met schoon, ontsmet en afdelingseigen schoeisel
7. Tijdens verplaatsen wordt onnodig contact met andere biggen vermeden
8. Biggen niet op de gang laten lopen
9. Hokken worden zo min mogelijk betreden

Bioveiligheid 8 Protocol verleggen biggen

Werkvolgorde

- Controleer hoeveel levensvatbare biggen we hebben.
- Hoeveel potentiële goed grootbrengende plaatsen hebben we ter beschikking?
- Minder vitale biggen zoveel mogelijk bij moederzeug laten. De uit dit nest over te leggen big(gen) moet(en) zeer vitaal zijn.
- Indien mogelijk eerst verleggen naar de directe buurzeug (andere kant van de hokafscheiding)
- Vervolgens bij gelten (zoveel mogelijk biggen)
- Tenslotte een plaats zoeken bij de overige zeugen binnen de groep binnen de afdeling
- Daarna pas verleggen naar zeugen uit dezelfde productiegroep die buiten de afdeling liggen

Indien er onvoldoende opvolplaatsen zijn of als er wordt gekozen voor het niet verleggen tussen de zeugen, dan hebben we de volgende opties voorhanden:

- Pleegzeug
- Kunstzeug
- Voorspeenafdeling

Gezondheidstips

Merk de verplaatste biggen
Ga nooit van het ene kraamhok in het andere: vang biggen van in de gang
Behandel de dieren met wegwerpmateriaal per nest indien er bedrijfsproblemen zijn

Insteek van de presentatie

- Inleidend
- Bedrijfsanalyse
- Basisprincipe immuniteit
- Quarantaine-en opfokstal
- Bioveiligheid (in 't kort)
- **Monitoring**
- Vaccinatieschema
- Medicatiegebruik

Monitoring 1

- Serologie
- Mestondezoek
- Meetpunten
- Zeugenboekhouding
- Vleesvarkensboekhouding
- Gewichten
- Voeders
- Biggen: kraamhokken/ spenen/ opzet
- Vleesvarkens
- Zeugen
- Klimaat

Monitoring 2 Onderscheiden High Health 1

- Aujeszky, Klassieke varkenspest, Afrikaanse varkenspest, Mond-en klauwzeer,
- Schurft
- PRRS: porcien respiratoir en reproductief syndroom
- M. Hyo : Mycoplasma hyopneumoniae
- App: Actinobacillus Pleuropneumoniae
- AR: Atrofische Rhinitis

Ademhaling

Monitoring 3 Onderscheiden High Health 2

- Sal: salmonella
- Brachyspira: verschillend
- Lawsonia Intracellularis: PIA
- Wormen
- Streptococcon type...
- PMWS: wegwijnziekte

Darmgezondheid

Monitoring 4 Andere aandoeningen...

- Rotavirussen
- Coronavirussen: TGE/PRCV
- Isospora suis
- Colibacillose
- Clostridium perfringens
- Chlamidiae psittaci en pecorum
- Campylobacter coli en jejuni
- Spirochaeten
- Enterococcus durans
- Arcanobacterium pyogenes

Belastingen

- EMCV
- PCV2/ PDNS/ PMWS
- Leptospirose

•

Monitoring 5

11. Protocol monitoring

Algemeen

Een regelmatige monitoring is heel belangrijk om evoluties binnen het bedrijf in kaart te houden
Daarnaast is het ook belangrijk om een goede werking van de quarantainestal te garanderen. Goed overleg tussen toeleverend bedrijf en bestemming is een must.

Fokbedrijven

Vier-maandelijke controle is noodzakelijk.

Klinisch controle gebeurt dagelijks

Bij kliniek moet naargelang de symptomen en volgens vooraf gekend protocol de nodige staalname gebeuren.

Open/Gesloten bedrijf eindproducten

Een jaarlijkse goed overwogen monitoring is voldoende. In geval van kliniek moeten in overleg de juiste onderzoeken worden opgestart.

Aankoop:

Ten allen tijde moeten de gegevens van de aangekochte gelten ter plaatse op het bedrijf ter beschikking zijn.

Jaarlijks wordt ter controle een aantal aangekochte gelten onmiddellijk na aanleveren meegenomen in de jaarlijkse eigen bedrijfscontrole.

Eigen aanfok

Idem als bij aankoop gelten

Monitoring 6

Monitoring

- Er vindt een First monitoring plaats van de dieren binnen 1 week na aankomst. Hiervoor 10% van de dieren tappen met een minimum van 5 stuks.
- In de 4^e week evaluatie van de First monitoring en mogelijk aanpassen van de vaccinatie strategie.
- Bij verdenking van ziekten bloed laten tappen en dit invriezen of direct laten bemonsteren, de juiste testen afspreken en de dierenarts om hulp vragen!

Verplaatsen van dieren

- Na de totale quarantaine/adaptatieperiode, de nieuwe dieren overplaatsen naar de zeugenstal
- Indien verplaatsing door de open lucht noodzakelijk is, bij voorkeur een eigen schoon transportmiddel gebruiken. Anders een zo kort en schoon mogelijke looproute kiezen.

! NB. Het adaptatieprotocol geldt zeer zeker ook voor de opfokgelten op een bedrijf dat werkt met eigen aanfok.

Monitoring 7

Bemonsteringschema:

Categorie**	#	PRRS	MHyo	App	Griep	PIA	PCV2	HPS	Schurft	Pm+ Neus-swabs	Brachi-Spira Mest
Gelten	5	X	X								3
Zeugen	5	X	X		X				X		3
4 weken	5	X		X			X	X			
6 weken	0									4	
8 weken	5			X				X			
10 weken	5	X	X		X	X	X			4	3
12 weken	5			X				X			
14 weken	0									4	
16 weken	5	X	X	X	X	X	X	X			
18 weken	5	X	X	X		X					3
Totaal	40	30	25	25	15	15	15	20	5	12	12

Monitoring 8

Diercategorie	Leeftijd	Bedrijf	Staal	App 1-9-11	App 2	M.Hyo	PCV2 IgG	PCV2 IgM	PRRS	PIA	B. Bordetelli	P. Multocida	PM+	HPS
Zeugen	30w	Thuis	1 tot 5	0	0	3.07	4	0	1.89	X				0.4846
Gellen	30w	Thuis	6 tot 10	0	0	2.732	4	1	1.774	40.4				1.314
Biggen	4w	Thuis	11 tot 15	0	0	2.942	8	0	1.042	14.7				0.2146
	8w	Thuis	16 tot 20	0	0	0.252	0	0	0.522	3.38				0.2706
	9w	Lokatie	21 tot 24	0	0	0.0625	0	0	1.388	3.23	4			0.74025
	13w	Lokatie	25 tot 29	0	0	0.188	0	0	1.592	22.8	3			0.4082
	22w	Lokatie	30 tot 34	0	0	0.166	0	0	1.404	58.4	1	1	Neg	0.6194
				1	2.39	Pos	Neg	1.55						0.405
				2	3.11	Pos	Neg	2.45						0.335
				3	2.88	Neg	Neg	1.84						0.499
				4	3.71	Pos	Neg	2.1						0.508
				5	3.26	Pos	Neg	1.51						0.676
				Neg	<0.3			<0.4	<20					<0.6
				NI	0.3<x<0.4			20<x<30						0.6<x<0.9
				Pos	>0.4			>0.4	>30					>0.9

Monitoring 9

Diercategorie	Leeftijd	Bedrijf	Staal	App 1-9-11	App 2	M.Hyo	PCV2 IgG	PCV2 IgM	PRRS	PIA	B. Bordetelli	P. Multocida	PM+	HPS
Zeugen	30w	Thuis	1 tot 5	0	0	0.452	0	0	1.48	X				0.4846
Gellen	30w	Thuis	6 tot 10	0	0	0.726	0	0	2.06	X				1.314
Biggen	4w	Thuis	11 tot 15	0	0	0.062	0	0	0.966	X				0.2146
	8w	Thuis	16 tot 20	0	0	-0.052	0	0	1.588	2.52				0.2706
	12w	Lokatie	21 tot 25	0	0	-0.026	0	0	2.394	38.4				0.74025
						X			0	X	X			X
						X			0	X	X		X	
				Neg	<0.3			<0.4	<20					<0.6
				NI	0.3<x<0.4			20<x<30						0.6<x<0.9
				Pos	>0.4			>0.4	>30					>0.9

Monitoring 10

RF-12 GFU SENTINEL PCV2 ELISA RESULTS:
(Individual Results) 12 wks. (08.12.09)

Vial No.	S/N	Remarks	Vial No.	S/N	Remarks
Grp.3 (treatment)					
1	0.234	Negative	1	0.097	Positive
2	0.101	Positive	2	0.108	Positive
3	0.122	Positive	3	0.134	Positive
4	0.146	Positive	4	0.180	Suspect
5	0.141	Positive	5	0.182	Suspect
6	0.107	Positive	6	0.284	Negative
7	0.177	Suspect	7	0.216	Negative
8	0.116	Positive	8	0.144	Positive
9	0.151	Suspect	9	0.120	Positive
10	0.104	Positive	10	0.085	Positive
Grp.3 (control)					
1	0.129	Positive	1	0.140	Positive
2	0.104	Positive	2	0.228	Negative
3	0.201	Negative	3	0.154	Suspect
4	0.132	Positive	4	0.170	Suspect
5	0.114	Positive	5	0.178	Suspect
6	0.141	Positive	6	0.154	Suspect
7	0.235	Negative	7	0.195	Suspect
8	0.113	Positive	8	0.082	Positive
9	0.093	Positive	9	0.183	Suspect
10	0.102	Positive	10	0.130	Positive

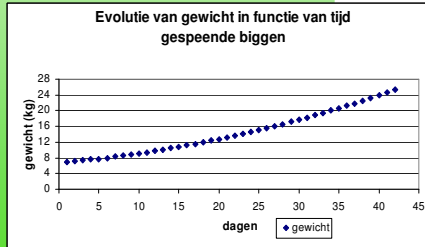
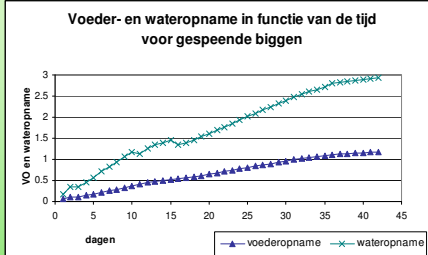
INTERPRETATION OF RESULTS			
HCV Ab		PRV gB	PRRS
NEGATIVE	Bk.% less than or equal to 30	S/N greater than 0.700	S/P less than or equal to 0.4
SUSPECT	Bk.% 31 to 39	S/N 0.601 to 0.700	NA
POSITIVE	Bk.% greater than or equal to 40	S/N less than or equal to 0.600	S/P greater than 0.4
M. HYO		SIV	PCV2
NEGATIVE	S/P less than 0.300	RI% less than or equal to 20	S/N greater than or equal to 0.200
SUSPECT	0.300 to 0.400	NA	S/N 0.151 to 0.199
POSITIVE	S/P greater than 0.400	RI% greater than 20	S/N less than or equal to 0.150
APP			
NEGATIVE	RI% less than or equal to 20		
SUSPECT	NA		
POSITIVE	Grp. 1	* 21 to 60	
POSITIVE	Grp. 2	** greater than 60	

Monitoring 11 Meetpunten

- Wiskunde:
 - Bezetting
 - Voederplaatsen
 - Drinkplaatsen
 - Klimaatregeling
 - Soortelijke gewichten
 - Volume
- Variabelen:
 - ZBH/BBBH/VVBH
 - Gewichten
 - Voederopnames

Monitoring 12

Monitoring 13 Een voorbeeld uit de biggenbatterij

15	10773	10.77	0.36		0.520		1.456
16	11143	11.14	0.37		0.540		1.350
17	11526	11.53	0.38		0.556		1.389
18	11922	11.92	0.40		0.586		1.465
19	12331	12.33	0.41		0.616		1.541
20	12752	12.75	0.42		0.647		1.617
21	13186	13.19	0.43	2.77	0.677	4.142	1.693
22	13633	13.63	0.45		0.707		1.768
23	14093	14.09	0.46		0.738		1.844
24	14565	14.57	0.47		0.778		1.945
25	15051	15.05	0.49		0.808		2.021
26	15549	15.55	0.50		0.839		2.097
27	16059	16.06	0.51		0.869		2.173
28	16583	16.58	0.52	3.40	0.899	5.639	2.248

Monitoring 14

duur	groei 650 g/dag		water	
	VC	2.8	vo	opname
1	20.00	520	1.105	2.762
2	20.52	525	1.117	2.793
3	21.04	531	1.130	2.824
4	21.58	536	1.142	2.855
5	22.11	542	1.154	2.886
6	22.65	547	1.167	2.917
7	23.20	552	1.179	2.947
8	23.75	557	1.191	2.978
9	24.31	563	1.203	3.008
10	24.87	568	1.215	3.038
11	25.44	573	1.227	3.068
12	26.01	577	1.239	3.098
13	26.59	582	1.251	3.128
14	27.17	587	1.263	3.158
15	27.76	592	1.275	3.187
16	28.35	596	1.287	3.217
17	28.95	601	1.298	3.246
18	29.55	605	1.310	3.275
19	30.15	609	1.322	3.304
20	30.76	613	1.333	3.333
21	31.38	618	1.345	3.362
22	31.99	622	1.356	3.391
23	32.61	626	1.368	3.420
24	33.24	629	1.379	3.448
25	33.87	633	1.391	3.476
26	34.50	637	1.402	3.505
27	35.14	640	1.413	3.533
28	35.78	644	1.424	3.561
29	36.42	647	1.435	3.589
30	37.07	650	1.446	3.616

Monitoring 15

duur	VC	groei	vo	water	opname
1	20.00	520	1.105	2.762	
2	20.52	525	1.117	2.793	
3	21.04	531	1.130	2.824	
4	21.58	536	1.142	2.855	
5	22.11	542	1.154	2.886	
6	22.65	547	1.167	2.917	
7	23.20	552	1.179	2.947	
8	23.75	557	1.191	2.978	
9	24.31	563	1.203	3.008	
10	24.87	568	1.215	3.038	
11	25.44	573	1.227	3.068	
12	26.01	577	1.239	3.098	
13	26.59	582	1.251	3.128	
14	27.17	587	1.263	3.158	
15	27.76	592	1.275	3.187	
16	28.35	596	1.287	3.217	
17	28.95	601	1.298	3.246	
18	29.55	605	1.310	3.275	
19	30.15	609	1.322	3.304	
20	30.76	613	1.333	3.333	
21	31.38	618	1.345	3.362	
22	31.99	622	1.356	3.391	
23	32.61	626	1.368	3.420	
24	33.24	629	1.379	3.448	
25	33.87	633	1.391	3.476	
26	34.50	637	1.402	3.505	
27	35.14	640	1.413	3.533	
28	35.78	644	1.424	3.561	
29	36.42	647	1.435	3.589	
30	37.07	650	1.446	3.616	

Monitoring 16

1 l.	Dekm Duur	Vorderingsma
1,5 l	→ 800 gr	
2 l	→ 1000 gr	
3 l	→ 1500 gr	500gr!
4 l	→ 2100 gr	600gr!
5 l	→ 2500 gr	400gr!
6 l	→ 3100 gr	

Locatie

VOEDER	SCHOP	EFFEN VOL	1600 gr
		Vol	2500 gr

Insteek van de presentatie

- Inleidend
- Bedrijfsanalyse
- Basisprincipe immuniteit
- Quarantaine-en opfokstal
- Bioveiligheid (in 't kort)
- Monitoring
- **Vaccinatieschema**
- Medicatiegebruik

HET vaccinatieschema?

Insteek van de presentatie

- Inleidend
- Bedrijfsanalyse
- Basisprincipe immuniteit
- Quarantaine-en opfokstal
- Bioveiligheid (in 't kort)
- Monitoring
- Vaccinatieschema
- **Medicatiegebruik**

Medicatiegebruik

- Gebruik
- Dosering
- Wachtijden

Insteek van de presentatie

- Inleidend
- Bedrijfsanalyse
- Basisprincipe immuniteit
- Quarantaine-en opfokstal
- Bioveiligheid (in 't kort)
- Monitoring
- Vaccinatieschema
- Medicatiegebruik
- **Take home message**

THM 1

THM 2

